

Голас Рацзімы

ЛІСТКІ ГІСТ
Красноармейская 9
Оддзел № 101, Дзвіна

№ 36 (1247)

ВЕРАСЕНЬ 1972 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 17-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

У лабараторыі цвёрдафазных рэакцый Інстытута агульнай і неарганічнай хіміі АН БССР ідзе абмеркаванне вынікаў чарговага эксперыменту.

ГІСТОРЫЯ АДНАГО МІЛЬЁНА

Мільён рублёў было выдзелена ў 1919 годзе на арганізацыю Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Аб тым, як развівалася беларуская навука, аб яе поспехах за гады Савецкай улады і творчых сувязях беларускіх вучоных са сваімі калегамі з іншых братніх савецкіх рэспублік расказаў у гутарцы з карэспандэнтам Агенцтва друку Навіны прэзідэнт Акадэміі навук БССР, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Мікалай БА-РЫСЕВІЧ, адзін з самых маладых прэзідэнтаў акадэміі навук саюзных рэспублік.

Ён нарадзіўся ў 1923 годзе ў сям'і селяніна. Як і большасць рэвалюцыйнага пакалення, Барысвіч прымаў удзел у Вялікай Айчыннай вайне, быў партызанам, служыў у Савецкай Арміі. Скончыўшы пасля вайны Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, Мікалай Барысвіч за кароткі час стаў вядомым вучоным, спецыялістам у галіне спектраскапіі і люмінесценцыі, інфрачырвовай тэхнікі і квантавых генератараў, аўтарам звыш 90 навуковых работ.

— Вы пытаеце, ці многа гэта — мільён рублёў на развіццё навукі? Сёння нам такая лічба здаецца мізэрнай, мы прывычаліся да маштабаў іншага парадку. Але ў суровыя галодныя гады станаўлення рэспублікі выдзелілі мільён на патрэбы ўніверсітэта было сапраўднай мужнасцю.

Каб зразумець важнасць падобнага кроку, трэба звярнуцца да тых часоў, калі Беларусь была адсталай у эканамічных і культурных адносінах Украінай царскай Расіі.

Да Кастрычніка 1917 года навуку ў Беларусі прадстаўлялі тры даследныя станцыі, адкрытыя незадоўга да першай су-

светнай вайны. Горацкі земляробчы інстытут, створаны ў 1848 годзе, ужо праз семнаццаць год быў закрыты царскім урадам у сувязі з «беспарадкамі» сярод студэнтаў.

З гэтага нізкага ўзроўню і пачалося развіццё эканомікі, навукі і культуры Беларускай рэспублікі. У 1919 годзе быў адноўлены Горацкі сельскагаспадарчы інстытут, праз два гады ўрачыста адкрываецца Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, а праз год ствараецца Інстытут беларускай культуры, які пазней пераўтвараецца ў Акадэмію навук БССР.

З першых крокаў свайго развіцця беларуская навука ад-

чувае дапамогу братніх народаў. Так, да мільёна, аб якім я гаварыў, прыбаўляецца яшчэ 5 мільёнаў 323 тысячы рублёў, выдзеленыя ўрадам Расійскай Федэрацыі ў распараджэнне Беларускага ўніверсітэта. Масква, Ленінград, Кіеў дапамагаюць маладой акадэміі абсталяваннем, кнігамі. Многія гарады краіны прынялі беларускіх спецыялістаў для навучання і стажыроўкі. Сярод першых беларускіх акадэмікаў, выбраных у 1928 годзе, выдатныя вучоныя і пісьменнікі краіны: буйнейшы савецкі геолог акадэмік Аляксандр Карпінскі, вядомы глебазнаўца і аграном Васіль Вільямс, акадэмік украінскай Акадэміі навук Данііл Забалотны.

Усё гэта садзейнічала хуткаму развіццю навуковых даследаванняў у Беларусі. Але перашкодзіла вайна. Акадэмія навук была эвакуіравана пад Маскву і там працягвала сваю работу. У перыяд акупацыі былі разбураны будынкі, знішчана або разрабавана абсталяванне лабараторый, пацярпела бібліятэка.

Пасля выгнання фашыстаў усё разбураўні былі ліквідаваны. Папоўніліся і навуковыя кадры. У Беларусь прыехалі

буйныя вучоныя з Расіі і іншых рэспублік, дзе яны прайшлі выдатную падрыхтоўку.

Сёння ў нашай рэспубліцы звыш 170 навуковых устаноў. У іх занята больш за 20 тысяч навуковых работнікаў, і кожны чацвёрты з іх мае ступень доктара або кандыдата навук.

Штабам Беларускай навукі стала наша акадэмія. Новыя інстытуты, лабараторыі, атамны рэактар, вылічальны цэнтр, канструктарскае бюро з даследнай вытворчасцю дазваляюць праводзіць важнейшыя даследаванні. Дастаткова скажаць, што вучоныя акадэміі вядуць плённую работу больш чым па 130 навукова-тэхнічных, прыродазнаўчых і грамадскіх праблемах. Многія з іх маюць агульнасаюзнае значэнне. З адзінаццаці навуковых часопісаў, якія выдае акадэмія, тры — усеагульныя.

Гаворачы аб дасягненнях навуцы, мне хочацца ў першую чаргу адзначыць поспехі нашых фізікаў. З усіх галін фізікі найбольшае развіццё ў Беларусі атрымалі розныя раздзелы оптыкі. Адзін з буйнейшых інстытутаў Акадэміі навук — Інстытут фізікі мае ў асноўным «аптычны» профіль. Паспяховамі даследаваннямі ў

галіне квантавай электронікі, атамнай і малекулярнай спектраскапіі, оптыкі, рассеяючых асяроддзяў і фотахіміі, спектраскапіі нізкатэмпературнай плазмы інстытут заслужыў прызнанне не толькі ў нашай краіне. За работы па люмінесценцыі малекул дырэктар інстытута акадэмік Барыс Сцяпанаву ўдастоены Акадэміяй навук СССР Залатога медаля імя Вавілава. У гэтым інстытуце распрацаваны новы клас інфрачырвоных дысперсійных фільтраў, інжынерныя метады разліку аптычных квантавых генератараў, створаны новы тып лазераў на растворах арганічных малекул з частотай выпраменьвання, якая плаўна перабудоўваецца.

Інстытут фізікі падтрымлівае дзелавыя навуковыя сувязі з 65 навукова-даследчымі інстытутамі і вышэйшымі навучальнымі ўстановамі краіны.

Галоўным звязном навукова-тэхнічнага прагрэсу з'яўляецца электронна-вылічальная тэхніка. Менавіта таму Інстытут матэматыкі побач з даследаваннямі ў галіне дыферэнцыяльных ураўненняў, вылічальнай матэматыкі, алгебры і тэорыі лічбаў (па манатрафіях [Заканчэнне на 2-й стар.]

ГІСТОРЫЯ АДНАГО МІЛЬЁНА

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

дырэктара інстытута Героя Сацыялістычнай Працы акадэміка Мікалая Яругіна вучацца студэнты ў многіх краінах свету) распрацоўвае і прыкладныя праблемы.

Высокія тэмпы тэхнічнага прагрэсу патрабуюць павышэння прадукцыйнасці працы інжынераў, занятых праектаваннем машын, абсталявання і тэхнічнай падрыхтоўкай вытворчасці.

Галоўным у вырашэнні гэтай праблемы з'яўляецца стварэнне аўтаматызаваных сістэм праектавання. Гэтым займаецца Інстытут тэхнічнай кібернетыкі. Яго работы адзначаны дзесяткам медалёў на выстаўках у краіне і Залатым медалём Лейпцыгскага кірмашу.

На Мінскім заводзе аўтаматычных ліній укараняецца метады аўтаматызаванага праектавання працэсаў апрацоўкі дэталў тыпу «зубчатых колы», у Маскве на заводзе «Чырвоны Кастрычнік» выкарыстоўваюцца распрацаваныя нашымі вучонымі метады аўтаматызаванага праектавання складанарэжучых інструментаў, у сібірскім горадзе Омску — метады аўтаматызацыі нарміравання...

Сродкаў у 1972 годзе нашай акадэміі навук выдзелена звыш трыццаці мільёнаў рублёў. Беларускія вучоныя ўсё цясней звязваюць сваю дзейнасць з надзённымі праблемамі народнай гаспадаркі. У рэспубліцы разведаны месцанараджэнні нафты, якой здабываецца ўжо каля пяці мільёнаў тон у год. Геологі знайшлі залежы сільвініту, каменных соляў, гаручых сланцаў. Дзейнічаюць камбінаты, якія даюць каля паловы калійных угнаенняў, атрымліваемых у СССР.

Фізіка-тэхнічны інстытут стварыў і ўкараніў гарахаўстойлівую сталь, якая вытрымлівае тэмпературу 1100 градусаў па Цэльсію. Упершыню для яе легіравання выкарыстаны алюміній, што дало на Мінскім трактарным заводзе значную эканомію нікелю і хрому. Распрацаваны новыя працэсы апрацоўкі металаў.

Многае зроблена вучонымі рэспублікі і для развіцця сельскай гаспадаркі. Гэта і распрацоўка праблем меліярацыі і асваення Палескай нізіны, у якой удзельнічаюць 30 буйных навуковых арганізацый, і распрацоўка строга навуковай сістэмы земляробства і жывёлагадоўлі. Інстытут генетыкі і цыталогіі, хоць і створаны параўнаўча нядаўна, паспеў ужо ператварыцца ў адзін з буйных

навуковых цэнтраў у галіне прыкладнай і тэарэтычнай генетыкі. Селекцыянеры стварылі высокапрадукцыйныя гатункі азімага жыта, яравых зерных, ільну. Гатункі бульбы, створаныя пад кіраўніцтвам селекцыянера, Героя Сацыялістычнай Працы, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР акадэміка Пятра Альсміка, займаюць у калгасах і саўгасах рэспублікі палову ўсіх пасеваў гэтай культуры. Яны выпрабаваны ў Польшчы, ГДР і іншых краінах. Гэтыя гатункі даюць ураджай да 400—500 цэнтнераў з гектара.

Значныя дасягненні беларускіх вучоных і ў галіне грамадскіх навук. Ужо выйшлі ў свет чатыры тамы (з дванаццаці) капітальных выданняў Беларускай Савецкай Энцыклапедыі, двухтомнік «Гісторыя дзяржавы і права Беларускай ССР», падрыхтавана пяцітомная гісторыя Беларусі.

Вялікія навуковыя работ робяцца ўсё больш значнымі. Вялікую цікавасць выклікаюць пошукі беларускіх вучоных і за рубяжом. Толькі ў апошнія гады каля двухсот вучоных і спецыялістаў нашай акадэміі выязджалі на міжнародныя і нацыянальныя кангрэсы, канферэнцыі і сімпозіумы з дэкладамі і паведамленнямі. Многія беларускія вучоныя ўдзельнічалі ў канферэнцыях, якія праводзяць ААН, ЮНЕСКО і МАГАТЭ.

Частымі гасцямі сталі ў нас і замежныя спецыялісты. Нашы вучоныя працуюць у цесным кантакце з польскімі гісторыкамі, балгарскімі матэматыкамі і мовазнаўцамі, венгерскімі фізікамі і генетыкамі. Можна сустрэць беларусаў і ў розных кіруючых органах міжнародных навуковых арганізацый. Акадэмік Герасім Багамолаў — першы віцэ-прэзідэнт камісіі падземных вод Міжнароднай асацыяцыі навуковай гідралогіі; акадэмік Іван Булыгін — член праўлення Міжнароднай арганізацыі па даследаванню мозгу; кіраўнік лабараторыі біяфізікі і ізатопу, член-карэспандэнт АН СССР Аляксандр Шлык уваходзіць у склад рэдкалегіі міжнароднага часопіса «Фотасінтэтыка»; акадэмік Аляксей Лыкаў ад Савецкага Саюза рэдагуе міжнародны часопіс «Цепла- і масаперанос».

З дня свайго нараджэння беларуская навука пастаянна адчувае дапамогу і падтрымку ўсіх вучоных многанацыянальнага Савецкага Саюза. Толькі дзякуючы гэтаму яна дасягнула сённяшніх вышынь.

УНІКАЛЬНЫ МОСТ

Да 1000-годдзя горада Віцебска інжынеры і канструктары распрацавалі тэхнічны праект транспартных збудаванняў горада.

У будучым годзе ў Віцебску пачнецца будаўніцтва унікальнага аўтадарожнага моста праз Заходнюю Дзвіну, які з'яжа абедзве часткі горада.

БУДУЕЦА ЗАВОД
Пачаўся мантаж жалезабетонных канструкцый галоўнага корпуса завода сінтэтычнага валакна, які будзе ў Гродна.

У 1974 годзе ў строй дзеючых уступіць першая чарга завода. У 1977 годзе ён пачне працаваць на поўную магутнасць і будзе даваць у год да 40 тысяч тон валакна.

ДОМ-МУЗЕЙ С. ПРЫТЫЦКАГА

У польскай вёсцы Гаркавічы створаны дом-музей С. Прытыцкага. Экспазіцыя расказвае пра выдатнага дзеяча камуністычнага руху Сяргея Прытыцкага, яго ролі ў палітычным жыцці Беларусі ў 1939—1941 гг., у кіраўніцтве Польскім партызанскім штабам у гады другой сусветнай вайны. Шырока адлюстравана таксама

дзейнасць С. Прытыцкага на высокіх дзяржаўных і партыйных пасадах у Беларускай ССР.

ЦЕПЛАХОД «ЯКУБ КОЛАС»

Імя народнага паэта Беларусі Якуба Коласа прысвоена пасажырскаму цеплаходу Верхнедняпроўскага рачнога параводства. Рахунне аб гэтым прыняў Савет Міністраў Беларускай ССР у сувязі з 90-годдзем з дня нараджэння паэта.

Цеплаход «Якуб Колас» — найвышэйшае 40-меснае пасажырскае судна на падводных крылах, пабудаванае карабеламі Гомельскага суднабудаўніча-суднарамонтнага завода. Ён курсіруе па Прыпяці на лініі Мазыр — Тураў.

КНІЖКІ КРОЧАЦЬ У ШКОЛУ

«Колькі фарбаў у гэтай кроплі добра!» Цэлы свет ў адной расінцы змешчан. Гэтым радкам П. Броўкі адкрываецца «Расінка» — кніжка для чытання па рускай мове ў 3-м класе навучання. Гэтыя ж радкі можна аднесці і да многіх іншых падручнікаў, якія выйшлі ў выдавецтве «Народная асвета».

Падручнікі 93-х назваў агульным тыражом

Асушэнне забалочаных глебаў паспяхова вядуць механізатары Лагойскага будаўніча-мантажнага ўпраўлення. Толькі калгасу «Чырвоны прамень» яны перададуць сёлета каля 100 гектараў меліярыраваных і ачышчаных ад хмызняку зямель. НА ЗДЫМКУ: асушэнне забалочаных лугоў у калгасе «Чырвоны прамень». Фота П. НАВАТАРАВА.

6 242 000 экзэмпляраў выпусціла на пачатку школьных заняткаў «Народная асвета».

Усіх падручнікаў, выпушчаных выдавецтвамі «Народная асвета» і «Асвета», школьнікі Беларусі да 1 верасня атрымалі больш за 12 мільёнаў.

АСФАЛЬТ НА ВЯСКОВАЙ ВУЛІЦЫ

Будаўнікі закончылі добраўпарадкаванне яшчэ адной вуліцы ў вёсцы Жыровічы Слонімскага раёна — Маладзёжнай. Праезная частка пакрыта асфальтам, тратуары — цэментнай плітай.

Прыемнае ўражанне пакідаюць і астатнія вуліцы. Усцяж іх за апошнія гады выяслі дом культуры і бібліятэка, гандлёвы цэнтр, сярэдняя школа. У вёсцы працуюць таксама сталовая і кафэ, павільён бытавога абслугоўвання. У стады будаўніцтва яшчэ некалькі аб'ектаў.

ВУЧЫЛІШЧА МЕЛІЯРАТАРАУ

У маляўнічым урочышчы «Тоўшча» Калінкавіцкага раёна пачалося будаўніцтва вучэбнага комплексу новага прафесійна-тэхнічнага вучылішча на 600 месц. Тут будуць рыхтаваць экскаватаршчыкаў, бульдозершчыкаў, шафёраў для меліярацыйных арганізацый Палесся. Прайдзе нямнога часу — і вырастуць навукальныя карпусы, майстэрні, інтэрнаты, спартыўны комплекс з плавальным басейнам.

ЗДЫМАЕЦА «РЭЧАНЬКА»

На кінастудыі «Беларусьфільм» у творчым аб'яднанні «Летапіс» пачаліся здымкі новага дакументальнага фільма «Рэчанька», які ствараюць рэжысёр Сяргей Спласноў і аператар Вадзім Купрыянаў.

Новая стужка беларускіх кінематографістаў расказа пра будаўніцтва Вілейска-Мінскага канала, аб будучым ракі Свіслач.

БЕЛАРУСЬ НА МІЖНАРОДНАЙ АГЛЯД НАВІН АРЭНЕ

Савецкая Беларусь заваявала сусветнае прызнанне ў многіх галінах жыцця. Нашы трактары і самазвалы працуюць у дзесятках замежных краін, за адкрыццямі беларускіх вучоных з неаслабнай увагай сочаць вядучыя навуковыя цэнтры свету, у лён, вырашчаны на берагах Дзвіны і Нёмана, апрацоўвацца самыя патрабавальныя модніцы.

Аднак гаворачы аб высокім міжнародным аўтарытэце БССР, нельга не сказаць аб спорце — немалаважным паказчыку развіцця грамадства. Беларускія фехтавальшчыкі, гімнасты, лёгкаатлеты, барцы — у ліку лепшых спартсменаў свету. Аб гэтым сведчаць залатыя медалі чэмпіёнаў, якія прывозіць дадому беларускія майстры.

Мінск усё часцей і часцей

выбіраецца месцам прадстаўнічых міжнародных спаборніцтваў. Вось і на мінулым тыдні над сталічным стадыёнам «Дынама» раззваліся Дзяржаўныя флага Беларусі ССР і Народнай Рэспублікі Балгарыі. Тут адбыўся традыцыйны матч паміж юнымі лёгкаатлетамі рэспублік. Гэта шостая сустрэча беларускіх і балгарскіх юніёраў, якія па чарзе адбываюцца то ў Балгарыі, то ў Беларусі. Вынік двухдзённай барацьбы ў Мінску—197:154 на карысць гаспадароў.

У той час, як беларусы гасцінна прымалі ў сябе балгарскіх сяброў, мінская хакейна каманда «Тарпеда» энэходзілася ў Польшчы. Нашы хакеісты правялі тры матчы і ўсе тры выйгралі: у бронзавага прызёра чэмпіяната Польшчы — клуба «Напшуд» і двойчы ў чэмпіёна краіны «Падгалле».

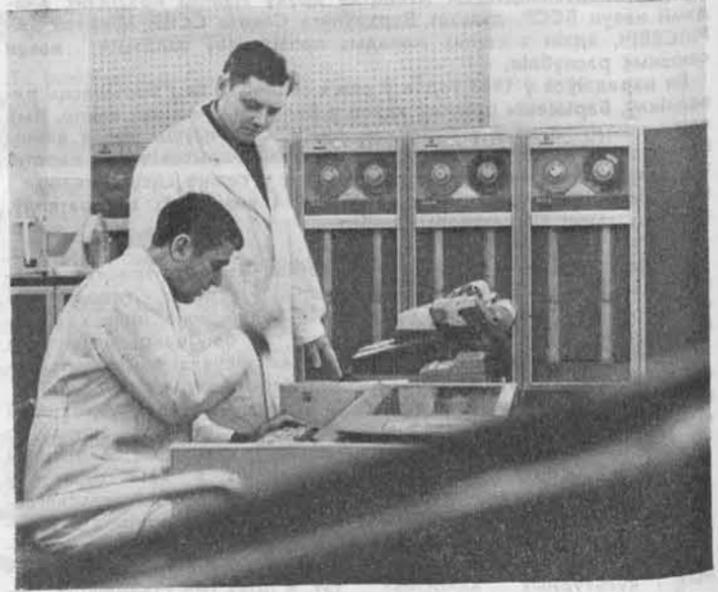
Але, зразумела, спартыўнай падзеяй нумар адзін у гэтыя дні з'яўляюцца XX Алімпійскія гульні, што пачаліся ў Мюнхене. У складзе каманды СССР—25 прадстаўнікоў нашай рэспублікі, рэкордна колькасць у параўнанні з мінулымі гульнямі.

З вялікім хваляваннем чакалі мы весткі з Мюнхена. І вось радасная: каманда савецкіх гімнастак—пераможца. Гэта значыць, што тры беларускія гімнасткі Тамара Лазаковіч, Вольга Корбут і Антаніна Кошаль (а менавіта яны складалі палову каманды СССР) сталі ўладальніцамі залатых медалёў за каманднае першынство. Да вышэйшай узнагароды выхаванка віцебскага трэнера Вікенція Дзмітрыева Т. Лазаковіч далучыла бронзавы медаль у мнагабор'і.

Сярэбраныя медалі ўручаны мінскім гімнастам Аляксандру Малееву і Уладзіміру Шчукіну: яны выступалі ў складзе каманды СССР, якая заваявала другое месца.

Не ведае паражэнняў у Мюнхене беларускі барэц вольнага стылю, сяміразовы чэмпіён свету Аляксандр Мядзведзь. Ён выйграў адзін з цэнтральных паядынкаў турніра барцоў — схватку з чалавекам-«гарой», як называюць амерыканца Крыса Тэйлара.

Спаборніцтва ў Мюнхене працягваюцца. Беларускія спартсмены змагаюцца пад пяцю алімпійскімі кольцамі.

У 1970 годзе на Мінскім аўтамобільным заводзе створаны інфармацыйна-вылічальны цэнтр. Цэнтр вядзе апрацоўку эканамічных і ўлікова-статыстычных даных, рашае інжынерныя задачы для канструктарскага бюро. НА ЗДЫМКУ: начальнік інфармацыйна-вылічальнага цэнтру Ю. ГРЭДЗІН, інжынер-электронік А. РАДЗІЮК ля пульта ЭВМ «Мінск-32». Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ІДЗЁМ НА АГОНЬ

У красавіку 1946 года з Мінскага аэрапорта ў паветра ўзняўся невялікі У-2. Экіпаж самалёта складалі камандзір Мікалай Палагоўскі, штурман Віктар Башын і тэхнік Дзмітрый Нікульшын. У бартавым журнале было запісана незвычайнае заданне: патрульны палёт над лясамі Міншчыны з мэтай выяўлення пажараў. Так у Беларусі нарадзілася служба авіяцыйнай аховы лясоў. Лётчыкі-назіральнікі першага «пажарнага» экіпажа бачылі з вышыні сумны малюнак. Тысячы гектараў падрэжанага дрэва, залечаныя раны вайны. Але ўжо тады ўрад выдаў грошы і тэхніку на тое, каб ахоўваць і адраджаць зялёнае багацце краю. Сёння пад пільным наглядом лётчыкаў знаходзяцца каля 6 мільёнаў гектараў лесу. Агно, хваробам, масавым нашэсцям шкоднаў і іншым стыхійным бедствам пастаўлены надзейны заслон.

Цяпер аб гэтых падзеях можна гаварыць у мінулым часе — першыя восеньскія дажджы прашумелі для лётчыкаў як адбой баявой трывогі. А яшчэ зусім нядаўна я бачыў метэазводкі, на якіх па тэрыторыі рэспублікі беглі шматлікія штрыхі чырвонага колеру. Такія зводкі штодзень клаліся на стол старшага лётчыка-назіральніка лясной авіяцыі Беларусі Паўла Трафімава і сведчылі аб высокай пажарнай небяспецы. Яе стварылі небывала гарачае надвор'е

і ўстойлівы дэфіцыт вільгаці ў паветры.

Аднак я ведаў і іншае. У гэце рэкордна засушлівае лета ў беларускіх лясах пажараў зарэгістравана значна менш, чым за папярэднія гады. Парадокс, ці не?

— Ніякага цуду няма, — адказаў мне ў цэнтры кіравання патрульнымі палётамі, — Палятаюць з нашымі экіпажамі, і самі ўбачыце што да чаго.

...Пятыю гадзіну запар разарэты ад сонца і работы АН-2 гоўдаецца над лесам. Вядуць самалёт пілоты Мікалай Драбышэўскі і Віктар Дуднік. У крэсле другога пілота лётчык-назіральнік Павел Трафімаў. На яго карце абазначаны маршрут, які перасек ужо добры дзесятак рэўнаў. Вось на гарызонце заблішчэла возера Нарач.

Так пачынаецца рабочы дзень.

Самалёт на брыючым палёце праходзіць над палатачнымі гарадкамі турыстаў, над пляжамі і зонамі адпачынку. За ім белымі птушкамі пыраюць лістоўкі: «Таварышы турысты, будзьце асцярожныя ў лесе з агнём!» Папярэджанню пажараў і растлумачальнай рабоце сярод насельніцтва паветраныя пажарныя надаюць вялікую ўвагу.

Пажар мы сустрэлі, вяртаючыся ў Мінск. Дакладней кажучы, яшчэ не пажар, а невялікі ачажок, які толькі пачынаў смялець. Лётчык-назіральнік тут жа чэрціць падрабязную схему месца пажару, адзначае на ёй напрамак ветру, бліжэйшыя дарогі. Праходзяць лічаныя хвіліны — і на зямлю, проста да вокнаў леснічоўкі, ляціць шкварта вымпел з пажарным папярэджаннем. З зямлі прасігналі: вымпел прыняты. Значыць, можна быць спакойным, да месца пажару неадкладна выедуць людзі, і агонь не паспее зрабіць шкоды.

А самалёт працягвае палёт. І так з дня ў дзень па шэсць-сем гадзін у паветры, да болю ў ва-

чах углядаючыся ў гарызонт, нясуць сваю службу беларускія лётчыкі лясной авіяцыі. Ніводзін ачаг не павінен застацца незаўважаны. Інакш — бяда.

А калі да месца пажару далёка дабрацца ці яно цяжкадаступнае, як тады змагацца з агнём?

За адказам на гэце пытанне мяне накіравалі ў Мазырскае аперацыйнае аддзяленне авіяаховы лясоў. Тут працуюць людзі адной з самых рэдкіх і мужных прафесій — дэсантнікі парашутнай пажарнай службы. Сустрэцца з імі давалося за некалькіх хвілін да чарговага вылету на заданне, таму падрабязнае знаёмства адбылося ў паветры.

Прызнацца, я чакаў убачыць тут нейкіх асабліва суровых, нават замкнёных людзей. Ды і якім жа яшчэ можа зрабіць чалавек работа, што не толькі патрабуе мужнасці і самаадданасці, але і пастаяннай рызыкі? Аднак насупраць мяне сядзелі звычайныя маладыя хлопцы, а ў самалёце ўвесь час не сціхалі іх вясёлыя жарты і смех. Аб гэце палёце нагадвалі толькі парашуты, што ляжалі ля ног, ды здзіўнае спецадзенне, у якім парашутысты могуць прызямляцца ў любым лясным гушчары.

Бліжэй да выхаду — ім скакаць першымі — сядзяць два сябры, мінчане Дзмітрый Хмызаў і Аляксандр Ускоў. Былыя спартсмены — першаразграднікі, якія юнацкае захапленне спортам ператварылі ў асноўную справу свайго жыцця. Для іх галоўнае ў рабоце — яе незвычайнасць, што патрабуе напружання ўсіх сіл. Нават да рызыкі яны ставяцца як да спосабу выпрабавання ўласнага характару. І разам з тым, калі гутарка заходзіла аб пажарах і іх тушэнні, хлопцы рабіліся надзвычай сур'ёзнымі і расказвалі мему прафесійных тонкасцей. Толькі гэтым летам яны зрабілі больш чым па сорок скачкоў на раз'юшае палымя.

Побач аб нечым задумаўся Віктар Марынін. У яго таксама

багаты стаж парашутыста, звыш 450 скачкоў. Ігар Грыпінскі і Анатоль Крупа, хоць і менш вопытныя, але таксама дасканалы вядоўчы сваё складанае рамство. Замыкаюць групу ветэраны аддзялення, інструктары-парашутысты Васіль Алейнікаў і Юрый Вячора. Васіль працуе ў «вогненным» дэсанце з 1955 года. Юрый — былы майстар спорту, чэмпіён БССР, дзевяціразовы рэкардсмен СССР і свету па скачках з парашутам. У яго бадай што самая вялікая колькасць зробленых скачкоў сярод усіх парашутыстаў-пажарнікаў краіны — больш за 1 400.

— Задача нашай службы, — расказвае начальнік аддзялення лётчык-назіральнік Міхаіл Шаршнёў, — аперацыйнае выяўленне і ліквідацыя дробных ачагоў пажараў. Парашутысты, што апускаюцца да заўважанага з паветра пажару, узброены спецыяльнымі сродкамі для тушэння...

Расказ лётчыка перапыніла сірэна — над лесам заўважаны дым. Самалёт зніжаецца, і ўжо выразна бачны языкі палымя, што сцелюцца ля падножжа старых соснаў і гатовыя перакінуцца на верхаліны драбнелесся. Калі гэта здарыцца, з агнём саўладаць будзе ўдвая цяжэй. Яшчэ заход — і парашутысты адзін за адным ляцяць уніз, насустрач пругкаму патоку, які занёс у самалёт гаркаваты пах гары.

Аб выніках гэтай аперацыі я даведаўся толькі назаўтра, калі раніцою прыйшоў у інтэрнат, дзе базіруюцца парашутысты. Начальнік аддзялення ў гэты момант дакладваў у цэнтры аб выніках мінулага дня: «Вяўлены і ліквідаваны два пажары, працягваем патрульныя палёты...»

А ў суседнім пакоі, крыху адпачыўшы ад учарашняй барацьбы з агнём і доўгай дарогі на базу, рыхтаваліся да чарговага палёту хлопцы, для якіх незвычайныя словы «ідзем на агонь» азначаюць звычайную работу.

Вячаслаў ХАДАСОУСКІ.
Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

Скачок на агонь.

Дзмітрый ХМЫЗАУ: пажар утаймаваны.

— У ПАЧАТКУ прывяду такія характэрныя лічбы: з 1940 па 1971 год спажыванне электраэнергіі на душу насельніцтва ў пераліку на год у Беларусі вырасла ў 39 разоў. За апошнія дзесяць гадоў электрааснашчванасць працы ў прамысловасці, напрыклад, павялічылася амаль у два з паловай разы.

У сувязі са стварэннем магутнай хімічнай, нафтахімічнай, радыёэлектроннай і іншых прагрэсіўных галін прамысловасці мяняецца і карціна спажывання электраэнергіі. Так, сярэднегадавыя тэмпы яе прыросту ў гэтым пяцігоддзі складуць у нас 12,5 працэнта, тады як у цэлым па краіне — 7,5 працэнта.

— Цікава, за кошт чаго гэта будзе дасягнута?

— Беларуска энергасістэма злучана з аб'яднанай энергасістэмай цэнтры краіны. Гэта дазваляе пазбегнуць перабою ў забеспячэнні рэспублікі электраэнергіяй. Але бурнае індустрыяльнае развіццё, павелічэнне спажывання электраэнергіі ў сельскай гаспадарцы і на культурна-вытывальны мэты патрабуюць далейшага ўмацавання энергетычнай базы. На тэрыторыі рэспублікі будуцца новыя і мадэрнізуюцца старыя электрастанцыі. Летась ужо дасягнулі праектнай магутнасці першая чарга Луком-

ПЕРСПЕКТИВЫ БЕЛАРУСКАЙ ЭНЕРГЕТЫКІ

Бурнае навукова-тэхнічнае прагрэс — характэрная рыса сучаснага этапу развіцця прадукцыйных сіл. А электрыфікацыя з'яўляецца тым звяном, якое забяспечвае карэныя змены на самым рашаючым участку гэтага прагрэсу. Яна адкрывае шырокае магчымасці для механізацыі і аўтаматызацыі ўсіх відаў прамысловы і сельскагаспадарчай вытворчасці. Як узрасце энергетычная база Беларусі і якія сацыяльна-эканамічныя змены пацягнуць за сабой далейшая электрыфікацыя народнай гаспадаркі рэспублікі? Аб гэтым у інтэрв'ю з нашым карэспандэнтам расказвае начальнік аддзела Дзяржплана БССР Васіль КУШНЯРОУ.

скай ДРЭС (1 мільён 200 тысяч кілават) і Магілёўская цэпаэлектрастанцыя-2 (160 тысяч кілават). У канцы пяцігодкі будзе ўведзена Мазырская цэпаэлектрастанцыя і ўступіць у строй дзеючых першы блок Мінскай ЦЭЦ-4, а магутнасць Лукомскай ДРЭС падвоіцца. Усяго за пяцігодку ў рэспубліцы ўвойдуць у строй дзеючых больш як на 2 мільёны кілават новых энергетычных магутнасцей.

Намячаецца пабудаванне тры з паловай тысячы кіламетраў ліній электраперадач напружаннем 35 кілавольт і вышэй. Выдаткаванне электраэнергіі сель-

скай гаспадарцы за пяцігодку ўзрастае ў 2,2 раза.

— Характэрнай асаблівасцю развіцця энергасістэмы нашай рэспублікі ў дзевяцігоддзі з'яўляецца будаўніцтва цэплавых электрастанцый. Як вырашаецца праблема паліва для іх?

— У даваенны перыяд асноўным для электрастанцый Беларусі было тарфяное паліва. Мы і цяпер займаем першае месца ў краіне па ўдзельнай вазе гэтага паліва на электрастанцыях. Аднак калі 10—12 гадоў назад удзельная вага торфу ў паліўным балансе электрастанцый рэспублікі складала дзве

трэці, то зараз — ужо менш адной чвэрці. Параўнаўча нізкая цэпльна згарання, абмежаванасць запасаў торфу, а галоўнае — неметэагаднасць яго спалывання паставілі задачу пераводу электрастанцый на прыродны газ і мазут. Гэта выгадна яшчэ і таму, што ў апошнія гады ў рэспубліцы хутка развіваецца нафтаперапрацоўчая і нафтаздабываючая прамысловасць.

— Якія перспектывы развіцця атамнай энергетыкі ў нашай рэспубліцы?

— Зараз вывучаецца пытанне аб будаўніцтве ў бліжэйшыя гады ў рэспубліцы першай атамнай электрастанцыі. Аднак асноўным напрамкам тэхнічнага прагрэсу ў энергетыцы з'яўляецца аснашчэнне дзеючых і новых электрастанцый самым сучасным высокаэканамічным абсталяваннем, далейшая аўтаматызацыя вытворчых працэсаў, шырокае ўкараненне сістэмнай аўтаматыкі і вылічальнай тэхнікі. У прыватнасці, будучы ўкаранены аўтаматызаваныя сістэмы кіравання энергаблокамі Лукомскай ДРЭС. Уводзіцца ў эксплуатацыю вылічальны цэнтр Беларускай энергасістэмы.

Такім чынам, у энергетыцы, як і ў іншых галінах нашай народнай гаспадаркі, тэхнічны прагрэс з'яўляецца галоўнай умовай руху наперад.

ЗНАЙШЛІ МЕДАЛЬ

Школьнікі вёскі Гайнінец Ляхавіцкага раёна знайшлі на свежайзараным полі медаль «За адвагу». Знаходку паказалі дарослым. Мяркуючы па ўсім, у зямлі ён праляжаў нямаля часу. Жыхары вёскі памяталі, што на гэтым месцы ў 1944 годзе ішоў бой. Медаль быў дастаўлены ў Ляхавіцкі райваенкамат.

Пачаліся пошукі. І вось прыйшоў адказ з Міністэрства абароны СССР. Медаль «За адвагу» № 180-306 быў узнагароджаны наводчык гарматы Архип Гуленка, ураджэнец вёскі Арлоўшчына Палтаўскай вобласці. Да вайны ён працаваў забойчыкам у шахце № 5 імя Леніна ў Горлаўцы.

Урадавай узнагароды ён удасгоены за подзвіг, які здзейсніў 16 лістапада 1942 года. Зенітная батарэя прыкрывала пярэдні край нашай абароны. Адбіваючы налет варожай авіяцыі, яфрэйтар Гуленка падбіў бомбардзіроўшчык «Юнкерс-87».

4 ліпеня 1944 года зенітная батарэя знаходзілася непадалёк ад вёскі Гайнінец. Раніцай яе атакавалі фашысцкія самалёты. У баі з імі смерцю храбрых загінулі А. Гуленка і трое яго баявых таварышаў. Яны пахаваны ў парку горада Ляхавічы.

В. МАЛАШЭЎСКІ.

Мінск. Від на цэнтральную частку горада з боку стадыёна «Дынама».

Фота У. ЛУПЕЙКІ.

* Што? * Як? * Чаму? *

Р Э К Л А М А Ў САВЕЦКІМ ГРАМАДСТВЕ

«Гледачоў маскоўскай праграмы тэлевізійных навін не нашпі-гоўваюць рэкламай шампуні, бензіну ці дэзэдаратараў, — пісаў нядаўна аўтар артыкула аб Савецкім Саюзе ў амерыканскім часопісе «Бізнес уік». — Замест гэтага перад іх вачыма часта з'яўляюцца жанчыны-работніцы, якія выпускаюць прадукты харчавання на ўзорнай фабрыцы, дырэктар заводу, які расказвае аб тым, як яму ўдалося перавыканаць план...»

Амерыканскі журналіст мае рацыю. Сапраўды, экраны не толькі маскоўскага, але і мінскага і ўсяго савецкага тэлебачання не засмечаны рэкламай, якая назойліва лезе ў вочы. Ды і не толькі на тэлебачанні — інакш, чым на радзіме карэспандэнта «Бізнес уік», у нас пастаўлена рэклама ўсюды: у прэсе і радыёперадачах, на вуліцах гарадоў, у вітрынах магазінаў і г. д. Гэта бачаць і нашы землякі, прыехаўшы ў госці на Радзіму. Таму варта коратка расказаць аб тым, як ажыццяўляецца і якія выконвае задачы рэклама ў нашым грамадстве.

Карыстаючыся і далей формай параўнання, якая ўдала ўжыта ў «Бізнес уік», адзначым, што ў тых краінах, дзе пануюць прыватнае прадпрыемства і канкурэнцыя, рэклама ў першую чаргу служыць бізнесу. Манаполіі, гандлёвыя фірмы з усіх сіл стараюцца збыць, прадаць, аказаць паслугі — наогул, атрымаць прыбытак. Дабіваючыся гэтага, яны рэкламуюць не толькі добры, высокакасны, але, што часта здараецца, і «гнилы» тавар, падманваюць спажываўцоў, ідуць на розныя хітрыкі, бо для іх важней за ўсё не інтарэсы чалавека, а ўласныя эгаістычныя інтарэсы.

Зусім іншую мэту мае рэклама ў сацыялістычным грамадстве: інфармаваць насельніцтва аб тых ці іншых таварах, паслугах, магчымасцях, аблегчыць выбар тавараў; садзейнічаць культурнаму і эстэтычнаму выхаванню людзей. Асабіста нажыва тут цалкам выключана. Значыць, рэклама служыць людзям, грамадству. Яна ў нас не можа быць падманлівай, хлуслівай. Немагчыма нават уявіць, каб у нас знайшоўся хтосьці, хто рэкламаваў бы шкодныя для чалавека лякарствы ці прадукты. Ва ўмовах бізнесу, як вядома чытачам, гэта здараецца часта.

Сутнасць рэкламы вызначае яе змест і «твар». Там, напрыклад, дзе гандлем займаюцца дзесяткі фірм, кожная з іх хоча заваяваць сімпатый спажываўцоў. І таму яны нават адна перад адной лезуць у вочы і вушы чалавеку. Рэклама крычыць і шалее на вуліцах, плошчах, пранікае ва ўсе шчыліны і закуты, нават туды, куды і не трэба. У нас жа няма канкурэнтнай барацьбы, і таму рэклама займае ў жыцці адпаведнае ёй месца. Тэлевізійныя і радыёперадачы рэклама ніколі бестактоўна не перабівае — для яе ў вяртанні вызначаны адпаведны час. Не «спухнуць» ад рэкламы газеты і часопісы — там яе або мала, або зусім няма, бо задача нашай прэсы — не хваліць шампунь ці бюстгалтары, а асвятляць істотныя праблемы жыцця. Затое ў вітрынах магазінаў, майстэрняў, камбінатаў бытавога абслугоўвання для яе поўны прастор.

Там яна кліча, інфармуе, растлумачвае, паказвае і г. д. Савецкая рэклама дзейнічае ў згодзе з прынцыпамі сацыялістычнай маралі, або, скажаць прасцей, з'яўляецца прыстойнай. Рэкламныя спецыялісты не лічаць, што самы лепшы сродак папулярнасці чаго-небудзь — гэта паказ яго разам з голым жаночым целам. Чалавечую прыгажосць нельга ператвараць у пошласць! Для рэкламы заўсёды знаходзіцца зразумелыя і высокаэфектыўныя мастацкія сродкі, якія не зневажаюць чалавека. Можна адзначыць і іншае: тое, што чалавеку адзін на адзін гаворыць урач, у нас ніколі не знойдзеце ў газеце ці папулярным часопісе — на гэта ёсць спецыяльныя медыцынскія выданні. Інакш кажучы, рэклама не супярэчыць культуры і этыцы.

Ва ўмовах адсутнасці прыватнаўласніцкай канкурэнцыі аб'ём рэкламы меншы, чым у заходніх краінах. З гэтага зразумела, што ў нашым грамадстве рэклама не пажырае вялікую колькасць грамадскіх сродкаў — на яе адпускаюцца адносна невялікія сумы грошай. Справадлівасць патрабуе адзначыць, што таму яна выглядае бядней, чым рэклама на Захадзе, і мае менш эфекту і бляску. Але ж пры планавай гаспадарцы вытворчасць няхай сабе той самай шампуні ніколі не пераўзыйдзе рэальныя патрэбнасці і не створыць пагрозу нейчага банкруцтва, таму няма ніякіх прычын крычаць да хрыпаты аб шампуні і рэкламай аб ёй нашпігоўваць людзей.

нашы госці

РАДАСЦЬ СУСТРЭЧЫ

Яны прыйшлі ў рэдакцыю, як прыходзяць старыя добрыя сябры: каб адчуць радасць сустрэчы, падзяліцца тым, што хвалюе, расказаць аб сваіх клопатах і атрымаць параду.

З сям'ёй Франьё, якая жыве ў Бельгіі, мы знаёмы даўно. У Крыжоўцы, у піянерскім лагера, адпачываў Жэ-рар, сын Марыі і Марсэля. Калі ён вярнуўся дадому, ад Марыі Нестараўны прыйшло пісьмо, дзе яна пісала, што сын прыехаў з Беларусі поўны светлых хвалюючых уражанняў, бачыўся з яе братамі і сёстрамі, добра адпачыў і падужэў. А потым Марыя Бандарэвіч сама прыехала з мужам на Радзіму, і яны былі гасцямі нашай рэдакцыі.

З таго часу прайшло пяць год. І вось яшчэ адна сустрэча.

— Ведаеце, з кожным годам сумую па Бацькаўшчыне ўсё болей і болей. Чым стануўся старэйшай, тым цяжэй без яе, — пасля першых слоў прывітання расказвала Марыя Нестараўна. — Тут я адчуваю сябе такой шчаслівай! А перамены ўсюды яны — проста жах!

— Чаму «жах»? Што, так дрэнна вам здалося тут?

— Ды не, што вы! Гэта я

ад хвалявання так гавару. А перамены цудоўныя. І ў Мінску, і ў Вясі, дзе жыве мая маці і брат з сям'ёй, і ў Слуцку, дзе таксама многа радні. Надзівіцца не можам.

— А дзе вы спыніліся ў Мінску?

— У брата Нікіфара. Цяпер ён на пенсіі, а быў ваеннаслужачым. У яго свая машына. Аб'ездзілі з ім увесь Мінск. Вы жывяце ў гэтым горадзе і, мушці, не заўсёды заўважаеце, як хутка ён расце. Ці даўно вы ездзілі вакол Мінска па кальцавой дарозе?

— быццам адкрываючы штосьці невядомае для нас, гаварыла гасця. — Горад нібыта апаясаны стужкай дамоў, высокіх, каменных. Асабліва прыгожы ўезд у Мінск з Лагойскага шасэ. Вачам адкрываецца сапраўдны еўрапейскі горад. Адтуль мы пад'язджалі да яго, калі вярталіся з Хатыні. На гэтым свяшчэнным месцы мы былі першы раз. Што і казаць! Моцнае ўражанне і... боль. Балюча, што беларускі народ меў столькі ахвяр у гэтай праклятай вайне.

— А ў Вясю вы на доўга ездзілі? — пытаюся я ў гасцей.

— Прабылі амаль тыдзень. Маці ў нас старэнькая,

у Мінск ёй цяжка ехаць, таму ўсе дзеці сабраліся да яе. Вялікае свята было ў нашым доме. Маці шчаслівая, што ўсе яе дзеці — паважаныя людзі. Вера і Сося — настаўніцы, брат Валянцін — механізаратар, яшчэ адна сястра ў Слуцку працуе поварам. Падбаецца і нам з Марсэлем іх жыццё. Добра зарабляюць, многа чаго купляюць.

Калі вярталіся з Вясі, спыніліся ў Слуцку. Цэнтральная вуліца і плошча, як у вялікім горадзе. Прыгожыя будынкі новай бібліятэкі, кінаатэатра, новыя жылля дамы. Цяжка мне было пазнаць у гэтым новым Слуцку горад майго дзяцінства. Ён тады быў маленькі і даволі брудны. Па вуліцах ездзілі ў асноўным на конях. А цяпер машын многа і ў вёсках.

Развітваючыся, Марыя Бандарэвіч раілася з намі, удакладняла, якім павінен быць беларускі нацыянальны касцюм.

— Мы ў Саюзе савецкіх грамадзян будзем адзначаць 50-годдзе ўтварэння СССР. Пятнаццаць дзяўчат у нацыянальных касцюмах будуць выступіць як пятнаццаць савецкіх рэспублік-сясцёр. Адна з іх — Беларусь.

Д. ЧАРКАСАВА.

◆ пішуць землякі ◆ пішуць землякі ◆ пішуць землякі ◆ пішуць землякі ◆

ВОСЬ ГЭТА «КАРА»

Тры гады прайшло з таго часу, як я пабываў на любай майму сэрцу Радзіме. Аб сваёй паездцы, аб радасці сустрэчы з дарагімі людзьмі я ўжо некалькі разоў пісаў у «Голасе Радзімы». Сёння, вяртаючыся ў думках да незабытых дзён, хачу расказаць пра тое, як збіраўся я ў вялікае падарожжа. Можна, каму-небудзь з суайчыннікаў мой расказ прынясе карысць у вырашэнні пытання — ехаць ці не ехаць на Бацькаўшчыну.

Задумаўшы наведаць Радзіму, я, як манах-бenedыкцінец, перш за ўсё пайшоў да абата, старшага ў манастыры, каб дастаць ад яго дазвол і грошы на вялікую паездку. Дазвол я атрымаў, аб чым у хуткім часе паведаміў сваім знаёмым і прыяцелям у Чыкага. І вось што пачуў ад іх: «Што вы задумалі, духоўны айцец? Там не паглядзяць на тое, што вы цяпер амерыканскі грамадзянін, урад арыштуе і адправяць у Сібір на цяжкія катаржныя работы. Не прымуць пад увагу

і ваш сталы век. Яшчэ горшая кара чакае вас як манаха і каталіцкага сьвяшчэнніка...»

Пачуўшы такое, я збянтэжыўся. Аднак, вярнуўшыся ў манастыр, саджуся за стол і пішу заяву ў Савецкае пасольства ў Вашынгтоне. Маўляў, я ўраджэнец Беларусі, там рос і выхоўваўся. Цяпер грамадзянін Злучаных Штатаў Амерыкі, да таго ж манах-бenedыкцінец. Тут жа дадаю, што я не вораг Савецкага Саюза, шчыра вітаю ўсё добрае, што там адбываецца, як і тут, у Злучаных Штатах. Але адначасова ненавіджу ўсялякае зло, дзе б яно ні тварылася. У канцы прашу даць мне візу на паездку ў БССР у госці да блізкіх родных.

Хутчэй, чым я чакаў, прыйшлі з пасольства анкеты, якія трэба было запоўніць і перадаць разам з фотакарткамі маёй персону. Адначасова папярэдзілі, што канчатковы адказ я атрымаю толькі праз шэсць месяцаў.

Чакваю... Мінае паўгода, а паведамлення з пасольства няма. Значыць, не будзе мне візы. Сядаю і пішу ліст родным: «Сёлета не прыеду да вас, не ўдасца нам пабачыцца...» Ад-

правіў раніцай пісьмо, а ў абед таго ж самага дня прыходзіць доўгачаканая вестка з пасольства: «Прысылайце ваш амерыканскі пашпарт. Дамо вам візу». Адразу ў родныя Клешнякі паляцела радаснае пісьмо, а ў пасольства — пакет з пашпартам.

Праз колькі дзён я ўжо садзіўся ў самалёт, што кіраваўся ў Лондан, адтуль у Варшаву, з Варшавы поездам у Гродна, дзе мяне ад самай раніцы чакалі сёстры, пляменнікі і пляменніцы. Некалькі хвілін пайшло на тое, каб два маладыя служачыя з савецкай тэмажні ў Гродна прагледзелі мой пашпарт і пажадалі мне шчаслівага адпачынку на Радзіме, і я ў акружэнні родных і дарагіх людзей, якія віталі, абдымалі і цалавалі мяне з гарачай любоўю і слязамі радасці. Вось табе і Сібір! Вось гэта «кара», дык «кара»!

За час знаходжання на Радзіме мая любоў да яе разгарэлася ў нязгаснае полымя, якое будзе жыць у маім сэрцы да апошніх дзён.

Іван ТАРАСЕВІЧ,
свясшчэннік.

ЗША.

ДАРАГАЯ ВЕСТАЧКА

Год назад я пабываў у сваёй роднай Беларусі. Паездкай вельмі задаволены і аб усім, што бачыў, расказваю сваім землякам. У Мінску выпісаў газету «Голас Радзімы». Яна прыходзіць рэгулярна і прыносіць нам вялікае задавальненне, калі мы чытаем аб вашых новых поспехах. З газеты мы даведваемся праўду аб Беларусі, і гэты лісток паперы дарагі для нас, як жывая істота.

Аб нашых навінах у Аўстраліі. У нас арганізавана і працуе Руска-славянскае культурнае таварыства. Мы часта збіраемся, каб паслухаць тых, хто вярнуўся з Савецкага Саюза, сустракаемся з савецкімі турыстамі, артыстамі і маракімі. Адзначаем усе савецкія святы. Ніна Чарапанавы, беларуска па нацыянальнасці, арганізавала жаночы гурток мастацкай самадзейнасці. Пад яе кіраўніцтвам добра працуе школа, дзе вывучаюць рускую мову нашы дзеці.

Зараз мы вярнемся да 50-годдзя ўтварэння СССР. Гэта

свята будзем адзначаць разам з вамі. Мы хоць і жывём на другім кантыненте, але заўсёды ў думках з Радзімай, з савецкім народам.

Ісаак КРОТАУ.

Аўстралія.

ЦЕНЫ РАСТУТ

В этом году лето во Франции было не очень хорошее: часто дули холодные северные ветры. Но даже если здесь бывает тепло, все равно французы предпочитают отдыхать где-либо в Италии или в Испании. Там отдых обходится дешевле, чем здесь, в своей стране. Жизнь во Франции дорогая, цены растут.

А чтобы добиться повышения зарплаты, рабочим и служащим приходится бастовать. Почти каждый день в газетах появляются сообщения о забастовках то в одном месте, то в другом. Но ведь даже если трудящиеся и добиваются надбавки, то торговцы тут же снова поднимают цены. И начинается все сначала.

Владимир ЛИХОТА.

Франция.

НЕ ДРУГИ ПОД МАСКОЙ ДРУЗЕЙ

ЗАЧЕМ ЕДУТ В НАШУ СТРАНУ НЕКОТОРЫЕ «ТУРИСТЫ» С ЗАПАДА

У этой истории начало почти детективное. Весной нынешнего года три подвыпивших молодых человека в вестибюле московского ресторана «Бухарест» вступили в конфликт с милицией. Конфликт этот был для них явно нежелателен. И вот почему. В пальто одного из парней было спрятано несколько древнерусских икон. И пришли они в ресторан не только выпить и закусить, но и провернуть выгодное дельце. С кем? Милиции не пришлось идти по путанным следам и разгадывать хитроумные трюки. Контрагент находился здесь же. Некий гражданин в весьма крепких выражениях потребовал отпустить его приятелей. При ближайшем знакомстве гражданин оказался руководителем группы туристов из Норвегии Яном Фредериком Борге.

— Уймись, — посоветовали ему.
Но Ян Борге вошел в раж. Прикрываясь, как шитом, иностранным гражданством, он разразился потоком брани. «Турист» угрожал ни много ни мало осложнениями в советско-норвежских отношениях, которые-де возникнут из-за его персоны.

Господин Борге явно подвела злчность. Ну, что ему стоило вспомнить, что в нашу страну он прибыл не для покупки икон? Ведь предупреждали же его перед началом вояжа шефы: не разменивайся на мелочи. А то вот и в прошлые визиты свои вместо того, чтобы заниматься выполнением полученных инструкций, господин Борге выискивал, где бы приторговать валютой.

Несколько лет назад, выступая на собрании, посвященном 20-летию общества «Норвегия — СССР», тот же Ян Борге торжественно провозгласил, что является другом нашей страны и намерен организовать в Норвегии кружки по изучению русского языка. Был он тогда совсем юным, доброжелательным, приветливым, восторженным...

Дело в том, что карьера его тогда только начиналась, и господин Борге присматривался, примерял себя к новой среде. А улыбка, как известно, — лучший путь к взаимопониманию. Так во всяком случае наставляли г-на Борге в военной школе, в которой он досконально изучил русский язык.

Так и действовал поначалу господин Борге — улыбался, восхищался, интересовался...

Постепенно интерес господина Борге обрел известную целенаправленность.

В Волгограде он интересовался промышленными предприятиями и автомагистралями.

В Ленинграде рьяно пользовался фотоаппаратом в тех случаях, когда его по действующим нормам лучше бы не извлекать из футляра.

В поездке на Дальний Восток изучал отнюдь не в туристском плане режим Транссибирской магистрали.

Борге напрашивался на знакомства и часто представлялся гражданином СССР — это давало кое-какие возможности для сбора информации.

Словом, даже неискушенный читатель теперь может сделать выводы о подлинном характере интереса Борге к нашей стране. И станет понятной его настойчивость — из года в год, с туристами, с делегациями, выставками и т. д. Борге настойчиво стремится попасть в СССР...

Будем объективны: вряд ли Борге после очередного вояжа может похвастаться какими-то успехами. В нынешний климат плохо вписываются шпио-

наж, антисоветская клевета, провокации. Границы нашей страны открыты для всех искренних друзей советского народа. Нам есть что показать в год пятидесятилетия образования СССР.

Мы действительно очень щедры в гостеприимстве и улыбки любим, как, впрочем, и везде на земле, больше ко-сых взглядов.

Но не бывает ли так, что нашим гостеприимством кое-кто злоупотребляет? Ведь ясно, что тот же господин Борге не для собственного удовольствия и не на личные сбережения совершает свои вояжи. Как, кстати, и Элизабет Уйвари-Майер...

Возможно, кто-то из наших читателей встречал эту даму в Москве. Ей 32 года, она модно, но отнюдь не крикливо одета. Она стремится не привлекать к себе внимание. Знакомая, представляется с милос-простотой: «Лиза».

Но у нее другое имя — Эрика Элизабет Уйвари-Майер.

Дама эта тоже свободно говорит по-русски и всеми силами стремится расширить круг своих знакомых в Москве. Особенно ее привлекают художники, поэты, писатели, композиторы.

Официально Эрика Элизабет Уйвари-Майер совершенствовала свои познания в русском языке на курсах при Московском государственном университете.

На самом деле род занятий госпожи Лизы имеет мало общего с филологией. Эрика Элизабет Уйвари-Майер занимается нелегальным вывозом картин, сбором слухов и сплетен, клеветой на нашу страну и еще многим другим, не только не совместимым со статусом пребывания иностранных граждан в СССР, но и просто с репутацией порядочного человека.

За рубежами нашей страны немало людей, особенно молодых, изучают русский язык. Эрика Элизабет в свое время, много лет назад, тоже пришла к выводу о необходимости овладеть русским. Жила она тогда в Австрии.

Уйвари-Майер хотела быть в «центре Европы» и, может, поэтому перебралась в Швейцарию. Говорят, она и сейчас там изредка появляется в перерывах между турне по странам мира.

В тринадцатый раз госпожа Лиза прибыла в СССР из Японии. Она преподавала там русский язык в католическом университете, но вдруг почувствовала острую необходимость вновь посетить СССР. Случилось это в конце августа 1970 года.

Госпожа Лиза стала вдруг рьяной меценаткой, ее до коллик взволновала судьба молодых «одаренных, но непризнанных» московских художников. Любую пакотню она готова была признать «шедевром». Недожинную выносливость проявила она и в поисках московских «трусоб». Дама с фотоаппаратом кипела яростью, когда этих трусобо не находила.

«Картины» своих друзей «художников» (право, в данном случае невозможно эти слова употребить без кавычек) Уйвари-Майер переправляла за рубеж. Платила госпожа Лиза валютой, рублями, подарками, своей благосклонностью и обещаниями.

Она работала в паре с неким Арсеном Погрибным, чело-вком с устойчивой репутацией злобного антисоветчика и клеветника. В 1968 году Погрибный участвовал в контрреволюции в Чехословакии. Спешно

покинув чуть позже родину, Погрибный обосновался в Швейцарии, избрав своей главной «специальностью» антикоммунизм. Это ему госпожа Лиза доставляла тайком ворова-то привезенные из Москвы «полотна».

Высокий, с лицом круглым, как бильярдный шар, Погрибный был доволен расторопной партнершей. Она доставила ему 30 работ, которые и стали основными экспонатами «выставки подпольных русских художников», шумно устроенной в Лугано. Буржуазная печать всюю рекламировала «выставку».

«Авторы» картин провозглашались гениями, которых «душат». Увы, «шедевры», вывезенные госпожой Лизой, не привлекли внимания публики: и скупала-то их она по дешевке, хорошо зная подлинную цену. Но это был неплохой бизнес для госпожи Уйвари-Майер и Погрибного, он принес им кое-какие деньги и репутацию изобретательных исполнителей.

Именно такую цель — стать организатором идеологической диверсии — и ставил перед Эрикой Погрибной, когда они впервые встретились в кафе «Пфауэн» в Цюрихе. Сделка была окончательно закреплена в один из приятных вечеров на цюрихской квартире госпожи Лизы.

Госпожа Лиза рьяно проталкивала «непризнанные» в СССР «шедевры» за рубежом. В прошлом году в таможенном порту Находка у нее было конфисковано около тридцати полотен, которые Эрика Элизабет пыталась вывезти в нарушение действующих правил.

Поиски «шедевров» занимали много времени у госпожи Лизы, но не все. Иногда ей удавалось побывать и на курсах русского языка в МГУ, чтобы излить на своих коллег очередную порцию злобы.

Нет, не любовь к русскому языку заставляет госпожу Лизу пересекать наши границы. В последние годы резко возрос за рубежом интерес к СССР. Миллионы изучают информацию о многих областях нашей жизни. И, видно, находят люди, которым не по душе объективность и доброжелательность.

Из приключений госпожи Лизы можно было бы составить объемистое повествование. Но не пора ли задать несколько вопросов? На какие средства развезает госпожа Лиза по белу свету? Не время ли ей понять, что всякое «гостеприимство» имеет свои границы? «Деятельность» «Бедной» Лизы попадает под действие ряда статей Уголовного кодекса.

В тринадцатый раз приезжала в нашу страну Эрика Элизабет Уйвари-Майер. Может, хватит?

Мы гордимся тем, что СССР последовательно осуществляет курс мира, что добрая репутация нашей страны растет с каждым днем. Но в нашей стране не терпят дам и господ, пытающихся отравить международный климат клеветой, ложью, провокациями. Приходится только сожалеть, что этого не понимают те, кто направляет к нам Борге, Уйвари-Майер и им подобных. Мы не хотим, чтобы такие «туристы» и «специалисты по русскому языку» появлялись на улицах наших городов, в аудиториях наших институтов. Добрые отношения надо беречь...

В. БОНДАРЕНКО.

МАСКВА... Тут, як нідзе, чалавек адчувае, якія трывалыя сувязі існуюць паміж савецкімі народамі, які непарушны Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Масква, сталіца ўсіх брацкіх народаў, адлюстроўвае свой інтэрнацыяналізм у назвах вуліц і плошчаў, у абліччы і афармленні унікальных будынкаў. Кожная рэспубліка тут мае нешта сваё, нацыянальнае, увасоб-

кухняй. На гэтым участку вуліцы да плошчы Маякоўскага таксама будзе весціся далейшая рэканструкцыя. Непадальку, паралельна вуліцы Горкага, у прывакзальным раёне пачалася перабудова на 1-й і 2-й Брэсцкіх вуліцах. Тут закладваюцца падмуркі пад сучасныя будынкі.

У Маскве многія новыя вуліцы атрымліваюць беларускія назвы. Мінская вуліца, напрыклад, пралягла ў раёне

БЕЛАРУСЬ У МАСКВЕ

ленае ў архітэктурных ансамблях.

Чалавек, які прыехаў у Маскву з Беларусі, проста з Беларускага вакзала трапляе на плошчу з той жа назвай. Пабудаваная ў форме традыцыйнай класічнай аван-плосчы, яна не страціла, як гавораць архітэктары, свайой прыгажосці і дагэтуль. Цяпер перад архітэктарамі стаіць задача развіць і загарыць агульны яе ансамбль, паколькі з гэтай плошчы пачынаецца не горад, як было раней, а цэнтр горада. Недалёка той час, калі тры 18-павярховыя будынкі і вялікі кінатэатр як бы «раскрыюць» прастору плошчы ў кірунку да Лясных вуліц.

Прынята рашэнне і аб рэканструкцыі Беларускага вакзала і прылягаючай да яго тэрыторыі.

Ад плошчы Беларускага вакзала бярэ пачатак цэнтральная магістраль сталіцы — вуліца Горкага. Тут узвышаецца гасцініца «Мінск» з рэстаранам «Мінск», які папулярны ў масквічоў і гасцей сталіцы нацыянальнай беларускай

новабудуёляў былога сяла Давыдкава. Цяпер гэта сучасная шырокая магістраль. Непадальку ўзвышаецца універсальны магазін «Мінск», дзе можна набыць вырабы, сувеніры, якія зроблены на градпрыемствах нашай рэспублікі. На Белаежскай вуліцы стаіць шырока вядомая ў сталіцы школа імя герояў Брэсцкай крэпасці.

Беларуская, Бабруйская, Віцебская, Полацкая, Гродзенская вуліцы, вуліцы Давыдара, 1-ы і 2-і Пінскі завулак сёння прымаюць сотні наваселяў.

У Кунцаве на вуліцы Талбухіна нядаўна пабудаваны кінатэатр «Мінск» на 1300 месц. У афармленні, унутранай аддзелцы будынка выкарыстаны беларускі арнамент работы беларускіх мастакоў і скульптараў.

У сталіцы працуе таксама кінатэатр «Брэст». Тут, як і ў кінатэатры «Мінск», праводзяцца тэматычныя фотавыстаўкі, перад пачаткам сеансаў дэманструюцца хранікальна-дакументальныя фільмы, створаныя ў Беларусі.

Г. БАКШЭВА.

На просторах Родины

В горах Киргизии идет монтаж линий электропередач. Протяженность их в республике постоянно растет и сейчас превышает 32 тысячи километров.

Учащиеся Каунасского художественного техникума прикладного искусства (слева направо) Бируте БРАУСКИНЕ, Каролина ГИЛЬЖИНАЙТЕ и Бируте МИТКУТЕ на берегу реки Нерис.

БРАТСТВО В ДЕЙСТВИИ

НЕФТЬ БЕЗ РОКФЕЛЛЕРА

Когда я был в Азербайджане по случаю 50-летия установления Советской власти, я понял главное: поистине удивительный расцвет промышленности, сельского хозяйства, науки и культуры, которого достигла республика, объясняется тем, что здесь нет Рокфеллера. Здесь полвека существует социализм. Можно еще добавить: и 50 лет братства в семье свободных, равноправных социалистических республик.

В бакинском музее истории Азербайджана есть фотографии, наглядно свидетельствующие, почему Горький сравнил жизнь бакинских нефтяников с адом. До революции средняя продолжительность их жизни равнялась 28 годам. Сегодня она составляет 72 года, а смертность значительно ниже, чем в Соединенных Штатах, Англии и Франции. Когда-то почти полностью неграмотный, Азербайджан располагает 16 тысячами научных работников, среди которых — 54 академика, 582 доктора наук и 5 тысяч кандидатов наук.

Добыча нефти не для Рокфеллера — это, пожалуй, самое символическое в красоте Баку. Город стоит на нефти, и тем не менее его изящество, очарование, атмосфера покоя и непринужденности не меньше чуда, чем феноменальное промышленное развитие. Трудно представить себе Баку в виде истекающего потом индустриального гиганта. Это гигант, окутанный зеленью, — он весь в тенистых аллеях и многочисленных парках. Что касается запаха нефти, он едва ощутим. Уважение к культурному наследию прошлого в Азербайджане, как и во всем Советском Союзе, выражается в гармоничном сочетании бурно развивающегося, динамичного социалистического настоящего с красотой древности.

И я подумал о наших индустриальных гигантах с их грязью, сажеей и смрадом, вспомнил о зловонии боен и скотопригонных дворов Чикаго и Омахи, о задыхающихся от копоти промышленных предприятиях в долинах Акрона, Кливленда, Питтсбурга, Янгстауна и Буффало. Там, где нефтью распоряжается Рокфеллер,

[Окончание. Начало в № 35].

красота и промышленность — понятия несовместимые, а особенности для тех, кто в поте лица сколачивает рокфеллеровские миллионы.

Но больше всего я размышлял о 9 миллионах американцев мексиканского происхождения, составляющих второе по величине после негритянского населения национальное меньшинство. В результате экспансионистской войны против Мексики в 1846—1848 годах Соединенные Штаты аннексировали территорию, которую занимают теперь штаты Техас, Калифорния, Аризона и Нью-Мексико. Колоссальные состояния Рокфеллеров и финансово-промышленных магнатов Ханта выросли на нефтеносных землях, отнятых у мексиканских фермеров. Потомки этих фермеров составляют основную массу батраков в крупных хозяйствах Калифорнии и Техаса. Они владели жалкое существование, полностью лишены права на социальное обеспечение и пособий по безработице. Вынужденные ютиться в лачугах, как в городе, так и в сельской местности, они первые жертвы дискриминации в области образования и медицинского обслуживания. Количество безработных среди американцев мексиканского происхождения вдвое выше средненационального уровня.

Воодушевляемые борьбой негритянского освободительного движения, американцы мексиканского происхождения требуют сегодня полного равенства, возвращения украденных земель их законным владельцам, преподавания в школах на родном языке. Они выступают против расизма и грязной войны во Вьетнаме, где погибли так много молодежи.

ОСВОБОЖДЕНИЕ ЖЕНЩИН

В наши дни статистические данные о подлинном равноправии советских женщин, которое стало возможно благодаря полувекскому существованию СССР, известны достаточно широко. Истинное же положение женщин в нашем обществе «свободного предпринимательства» лучше всего раскрывает наша статистика, а не потоки трескучих фраз о равноправии полов. Развернувшаяся в Соединенных Штатах борьба женщин за равноправие иллюстрирует фактически всю глубину дискриминации

половины населения страны.

Во время поездок по советским республикам, и особенно по Средней Азии и Кавказу, мы размышляли о том, насколько различно положение женщин в социалистическом обществе и в Америке. Какой колоссальный контраст! Нам доселось встретиться с Таировой, привлекательной женщиной среднего возраста, вот уже 12 лет занимающей пост министра иностранных дел Азербайджана. Но Таирова — отнюдь не исключение для социалистической действительности Азербайджана. Свыше трети депутатов Верховного Совета этой республики составляют женщины. А ведь прошло всего 43 года с тех пор, как Иссет Оруджева, ныне известная ученая, призвала соотечественниц снять чадру. Статистические данные о представительстве женщин в верховном органе власти Азербайджана характерны и для Верховного Совета СССР (более 30 процентов женщин) и для Верховных Советов других союзных республик.

В нашей стране женщин никогда не заставляли носить чадру, и тем не менее на сегодняшний день они остались далеко позади своих сестер из Советского Союза. В Соединенных Штатах из 100 сенаторов всего одна женщина, а из 435 членов палаты представителей — их всего 11. В числе 535 членов конгресса лишь одна негритянка.

В Туркменской республике мы познакомились с Огюльгезель Тагоновой — председателем сельсовета, 8 из 9 председателей сельсовета, расположенных неподалеку от Ашхабада, — женщины. У нас в сельских местностях женщины-мэры — редкость, а уж негритянок, мексиканок или индианок, занимающих такие посты, можно пересчитать по пальцам.

У вас одна треть судей — женщины (эта цифра одинакова для любой из республик), 35,4 процента адвокатов — женщины. В Соединенных Штатах женщин-адвокатов всего 3,5 процента, а судей и того меньше. Что же касается женщин-врачей, то в Советском Союзе их насчитывается 72 процента (в Азербайджане — 79 процентов), а в США — 7 процентов. Среди негритянок, мексиканок, индианок и пуэрториканок их значительно меньше.

У нас интересы женщин защищены и в зарплате. Они получают всего 60 процентов средней заработной платы мужчин, а представительницы национальных меньшинств — неизмеримо меньше.

Забота о детях в СССР, советские детские учреждения — это показатель общего прогресса социалистического общества, это и показатель подлинного равноправия женщин, в известном смысле фундамент, на котором зиждется женская эмансипация. В США такого рода «фундамент» не просто шаток, он разваливается.

26 марта 1972 года американские матери, главным образом негритянки, пуэрториканки и мексиканки, объявили поход во имя своих детей, их настоящего и будущего и двинулись на Вашингтон. Дети и матери несли плакаты, сообщавшие, что из 24 миллионов американцев, прозябающих в нищете, — 10 миллионов детей, из них 4 миллиона негров и других представителей национальных меньшинств.

ВДОХНОВЛЯЮЩИЙ ПРИМЕР

50-я годовщина образования СССР — вдохновляющий пример для всего мира. Пожалуй, самой сенсационной для нас была поездка в Советский Таджикистан, где строительство материально-технической базы коммунизма означает в буквальном смысле слова подъем на высочайшую вершину: Таджикистан расположен на «крыше мира» — Памире. Кандидат наук и заведующий отделом агитации и пропаганды Центрального Комитета Коммунистической партии Таджикистана Хамид Годоев подвел итоги шествования республики по советскому, ленинскому пути к национальной независимости и интернационализму.

«Таджикистан, — говорит Годоев, — миновал капиталистическую стадию развития. Мы пришли в социализм прямо из феодального общества. У нас было всего 6 маленьких промышленных предприятий с 204 рабочими, 10 школ (начальные) с 13 учителями да одна больничка на 40 мест. И ни одной газеты, театра или клуба. В стране насчитывалось всего 2 процента грамотных.

Вы можете спросить, как

республика, обремененная таким наследием, минуя капитализм, стала социалистической? Вот ответ: только благодаря коренным преобразованиям в результате Октября, только благодаря искренней и бескорыстной помощи, оказанной нам всей страной. И какую помощь мы получили! Из Центральной России, например, мы получили и оборудование, и кадры. Русские товарищи обучили целую армию таджикских рабочих, инженеров и техников.

Ученые, агрономы, преподаватели других братских республик взялись за организацию наших школ. Они были первыми нашими учителями. Многие из них — организаторы колхозов — погибли от рук басмачей. Среди приехавших на помощь были русские, украинцы, белорусы и узбеки».

Построение коммунизма — это не только прогресс в области промышленности и сельского хозяйства. Точнее, экономический, научно-технический прогресс служит формированию нового человека — трудолюбивого, обладающего высокими морально-этическими принципами, овладевшего всеми богатствами культуры. И фундамент для достижения этой цели — формирование человека коммунистического общества — уже заложен, в частности, в Таджикистане. Неграмотная в прошлом окраина, республика стала землей ученых. Таджикистан принимал участие в создании лунохода. Таджикская Академия наук располагает 10 институтами. Столица Таджикистана Душанбе в прошлом была кишлаком: сейчас в Таджикистане 16 крупных городов.

«Древняя культура республики находится в полном расцвете, — говорил нам собеседник. — Мы живем в согласии с нашими русскими, узбекскими, грузинскими братьями и многими другими национальностями, населяющими республику».

Помолчав, он спросил нас: «Что объединяет или разъединяет народ?» И сам ответил: «Из своей истории мы знаем, что разъединяет его частная собственность. До революции брат убивал брата за пять аршин земли. В наше время таджикский народ — хозяин всех богатств, созданных его руками, руками братских наций, и это объединяет нас. Это прочный фундамент для построения коммунизма».

Майк ДАВИДОВ,
московский корреспондент
газеты «Дейли уорлд».

ГУМАНИЗМ САВЕЦКАГА КИНО

За день да адкрыцця IV Міжнароднага кінафестывала ў Сан-Францыска італьянскія прадзюсеры нечакана зьялі з праграмы прагляду відэма «Салодкае жыццё» Федэрыка Феліні. Публіка і прэса былі здзіўлены: Феліні — вялікі майстар кіно, і гэты яго фільм толькі што заняў першае месца на фестывалі ў Канах. Праўда, такое рашэнне журы было не бяспрэчным: аддаючы належнае фільму Феліні, многія кінематаграфісты, журналісты і гледачы былі ўпэўнены, што першае месца па праву належыць кінастужцы «Балада аб салдаце» савецкага рэжысёра Рыгора Чухрая.

Афіцыйных тлумачэнняў наконт змены ў праграме не было, але хутка ўсе даведаліся, у чым справа. Калі

прадзюсеры італьянскай карціны ўбачылі спіс фестывальных фільмаў і сярод іх «Баладу аб салдаце» — свайго галоўнага канкурэнта, то яны не адважыліся саборнічаць другі раз з савецкім кінатворам.

І не памыліся. Паказ «Балады аб салдаце» быў самай значнай падзеяй на кінафестывалі ў Сан-Францыска. Гледачы запоўнілі залу так, што, як кажуць, яблыку не было дзе ўпасці. Сядзелі нават на лэвках амфітэатра. А калі паказ скончыўся і ў зале ўспыхнула святло, фільму і яго творцам доўга і бурна апладзіравалі. Тое ж адбылося і назаўтра пры паўторным праглядзе...

Вядома, сёння цяжка каго здзівіць паведамленнем аб поспеху таго ці іншага са-

вецкага фільма, як цяжка і пералічыць усе стужкі, створаныя на кінастудыях нашай краіны, што палюбіліся зарубешнаму глядачу, сталі класікай сусветнага кінематографа. З першых сваіх крокаў савецкае кінамастацтва ўпэўнена заваўвала мільёны прыхільнікаў у розных краінах свету. Дастаткова ўспомніць такія шырока вядомыя фільмы 20-х і 30-х гадоў, як «Вранішоц» «Падёмкі», «Кастрычнік», «Маці», «Зямля», «Чапаў», «Мы з Кранштата», «Член урада», «Дэпутат Балтыкі», «Вялікі грамадзянін», «Ленін у 1918 годзе», а таксама пасляваенныя стужкі «Ляцкі жураўлі», «Лёс чалавека» і іншыя. Яны паспяхова змяталі на сваім шляху да зарубешнага глядача ўсе штучныя перашкоды.

Чым жа характэрныя нашы фільмы? У чым сіла і прыцягальнасць вобразаў, створаных савецкім кінамастацтвам? Дарэчы, звернемся да Алёшы Скварцова, галоўнага героя «Балады аб салдаце». За што палюбіўся ён мільёнам глядачоў? За тое, што ён зусім звычайны чалавек. Яму ўласцівы душэўная прыгажосць і сціпласць, шчодрасць сэрца, чуласць, пяшчотнасць і адначасова вялікая мужнасць. Ён з тых,

хто аказаўся цвёрдай за сталь — ён выстаў у бязлітаснай барацьбе з ворагам, выратаваў свет ад фашысцкай навалы.

Аб чалавеку, які прайшоў па цяжкіх дарогах вайны і зьяроў у сабе чалавечнасць, праўдзіва расказвае і другі савецкі фільм — «Лёс чалавека». Вайна адняла ў Андрэя Сакалова — галоўнага героя фільма — усё: сям'ю, блізкіх. Але трэба змагацца і жыць! Яму сустрэкаецца беспрытульны хлопчык — сірата, якому патрэбна бацька... Гэты фільм, як і многія іншыя савецкія кінакарціны аб вайне, пранізвае высакародная думка аб адказнасці чалавека перад Радзімай і народам, раскрывае духоўнае багацце і прыгажосць чалавека, які змагаецца не толькі за сваё асабістае шчасце, але і за шчасце іншых людзей.

За высокую праўду мастацтва, светлую паэзію, свежасць чалавечых пацудзяў, за гуманізм падабаюцца гэтыя стужкі заходняму глядачу, якому абрыдла бацьчына экранна гвалт, забойствы, гангстэрства, пошласць — усё тое, што прыняе і зневажае чалавек. Таму не дзіўна, што нашы землякі, якія жыюць на Захадзе, з радасцю сустракаюць савецкія фільмы і не знаходзяць

добрых слоў аб кінапрадукцыі Галівуда.

У адрозненне ад сацыялістычнага кінамастацтва, якое служыць гуманізму, кіно на Захадзе ставіць перад сабой зусім іншы мэты. Яно заклікана прыхарашыць эксплуатацыйскі лад, затлуміць людзям розум, каб яны не думалі аб сацыяльнай няроўнасці, каб не шукалі вінаватых у прыгнёце і не імкнуліся да грамадскай справядлівасці. Дзеля гэтага кінабізнесмены не пускуюць на экраны праўду жыцця, а забурджваюць іх крывёю, сядызмам, парнаграфіяй. Манополі шчодро субсідзіруюць такія фільмы. У выніку з экрана на глядача абрушваецца такі потак непрыстойнасцей, фальшыві і хлусні, такі разгул жывёльных інстынктаў, што ўсё гэта «мастацтва» падаўляе чалавека, паралізуе яго волю. Вядомы італьянскі кінаакцёр Марчэла Мастрані гаворыць аб такім кіно, што яго «адывае чалавечнасць».

У надзвычай цяжкіх умовах вымушаны працаваць тыя кінамаістры Захаду, якія спрабуюць сумленна глядзець на акружаючае жыццё, ставіць праўдзівыя фільмы аб буржуазнай рэальнасці.

Нашы землякі заўсёды ча-

ЧЛЕН «АКВАРЭЛЬНАЙ ЗБОРНАЙ»

Яго дзед — Уладзіслаў Галубок — быў рэжысёрам, драматургам і мастаком. Гацька і дзядзька — таксама мастакі. Мастак і ён сам: «Як бачыце, шаную і працягваю сямейныя традыцыі...»

Я прышоў у майстэрню да Генрых Ціхановіча пад вечар. Карціны, эцюды, эскізы... Адны акуратна развешаны, другія абі як прытулены да сцен або грувацца на груба збітых стэлажах да самай столі. Мы размаўляем, а дужыя рукі Генрых ні на мінуту не адрываюцца ад работы — флаanelлю труць металічную дошку. Рукі чорныя ад фарбаў, лаку, цынку.

За вокнамі ноч. У кутках майстэрні — фантастычныя пені. Гартаем першы альбом яго дзіцячых малюнкаў, класіфікацыя захаваны бацькам. Пась першы малюнак — аўтару не было і двух гадоў. А пась малюнак, надрукаваны ў газеце «Пионер»: «Чырво-

ныя часці ўвайшлі ў горад Мінск». Генрых зрабіў яго, калі вучыўся ў першым класе. Чвэрць стагоддзя мінула з таго часу. За плячыма сямігадка, вучылішча, тэатральна-мастацкі інстытут. Шматлікія паездкі па краіне. Дзесяткі жывапісных палотнаў, горы акварэльных аркушаў.

Ён прымаў удзел амаль у дваццаці рэспубліканскіх і ўсесаюзных мастацкіх выстаўках. Былі яго работы і на «ЭКСПО-70».

Характэрна, што на большасці выставак апошніх гадоў Генрых Ціхановіч удзельнічаў у асноўным як акварэліст. Нягледзячы на тое, што па адукацыі ён жывапісец, акварэль — яго даўняе захапленне.

Некалькі год назад па ініцыятыве Саюза мастакоў СССР і Міністэрства культуры СССР пачалі праводзіцца творчыя паездкі мастакоў па краіне. У 1968 го-

дзе для паездкі ў Сярэдняю Азію была створана група найбольш адметных акварэлістаў з усіх нашых рэспублік (як называлі — «акварэльная зборная Саюза»). Сюды трапілі мастакі і сталага веку, славытыя, і зусім яшчэ маладыя, мала каму вядомыя. Ад Беларусі ў гэтай брыгадзе быў Генрых Ціхановіч. За сорак дзён мастакі наведалі Хіву, Бухару, Наваі, Душанбэ, Ташкент, Самарканд, Нурэксую ГЭС... Нялёгкай была гэтая паездка, але цікавай і плённай.

— Атмасфера панавала сяброўская, — успамінае Генрых, — але мы адчувалі сябе як на спаборніцтвах. Нібыта абараняеш гонар рэспублікі. Хадзілі на натуры з першымі праменьнямі сонца і часта працавалі да вечара.

Для Ціхановіча гэта былі дні творчай вучобы. Ён уважліва прыглядаўся, як працуюць калегі, знаёміўся з роз-

нымі манерамі акварэльнага пісьма.

У канцы падарожжа ў Бухары была наладжана вялікая справаздачная выстаўка, аб якой многа пісалі. Цёпла адазвалялася прэса і аб маладым беларускім мастаку. Праз некаторы час на ўсесаюзнай выстаўцы ў Ленінградзе экспанаваліся і заслужылі шмат добрых слоў яго работы «Бухара» і «Пале баоўны».

Потым былі яшчэ творчыя паездкі з акварэлістамі ў Сібір, у Карэлію, але першая, сярэднеазіяцкая, найбольш памятная. Аб ёй Генрых можа гаварыць доўга і натхнёна. Праглядаючы творы Ціхановіча, адразу заўважаеш, як расцвіла палітра мастака пасля гэтай паездкі — колеры сталі больш вытанчаныя, з'явілася шмат сонечнага святла.

Радасна знаёміцца з яго светлым мастацтвам, разумным, таленавітым.

В. ХАДАНОВІЧ.

ПРЫЗ — «ПАЛЕСКІ КРЫШТАЛЬ»

Салігорску нямногім болей за дзесяць год, і ў інжынера Валянціны Мішынай узрост яшчэ камсамольскі. Тонкая, зграбная, ідзе яна па новай явліцы маладога горада, спяшаецца ў палац культуры гарнякоў на чарговую рэпетыцыю.

Дырэктар эстраднага ансамбля займае сваё месца, салістка бярэ мікрафон, і вялікую залу запаўняе чысты, прыемны дзявочы голас. Пранікнёна гучаць песні Ігара Лучанка «Верасы» і «Жураўлі на Палессе ляцяць».

Валянціна Мішына расказвае: — Колькі я сябе памятаю, заўсёды спявала. Спявала ў школе, спявала ў інстытуце. З таго часу, як жыў і працую ў Салігорску, выступаю з эстрадным ансамблем. Работа патрабуе шмат часу і сіл, але без музыкі я ўжо не змагла б жыць.

На рэспубліканскім конкурсе эстрадных песні Валянціна заняла адно з прызавых месца і стала лаўрэатам конкурсу. Старшыня журы кампазітар Яўген Глебаў сказаў тады:

— Прыемна адзначыць, што сямідзейная спявачка пацясніла на конкурсе прафесіяналаў. Мне спадабалася яе манера выканання, чысціна гучы, пеўчаская інтэлігентнасць, калі можна так сказаць. Мая песня з цыкла «Памятаю» ў яе інтэрпрэтацыі здалася мне нібы новай. Шчырае дзякуй маладой спявачцы і харошага ёй творчага шляху!

Поспех акрыліў Валянціну Мішыну. У складзе эстраднай брыгады яна выступала перад калгаснікамі раёна, перад маракамі Балтыйскага флоту, над якім шэфствае беларускі камсамол, у Вільнюсе, у Маскве.

Нядаўна ў Салігорску праходзіў эстрадны конкурс на прыз «Палескі крышталі». На ім інжынер-хімік камбіната «Беларуськалій» Валянціна Мішына атрымала два прызавыя месцы — як спявачка і за лепшае выкананне песні аб Палессі.

М. АЛЯКСЕЕУ.

НА ЗДЫМКУ: спявае В. МІШЫНА.

ЗДЫМАЕЦЦА «ПАЎЛІНКА»

Новы каляровы тэлевізійны мастацкі фільм «Паўлінка» здымаецца на кінастудыі «Беларусьфільм». Ставіць яго рэжысёр Юрый Цвяткоў, сцэнарыст — Андрэй Макаёнак, апэратар — Марат Браўдэ. У новай карціне заняты вядучыя артысты маскоўскіх і мінскіх тэатраў.

НА ЗДЫМКАХ: рабочы момант здымкі; кадр з кінафільма. Адольф Быкоўскі — заслужаны артыст БССР Аўгуст МІЛАВАНАУ (злева), Сцяпан КРЫНІЦКІ — заслужаны артыст РСФСР Барыс НОВІКАУ.

Фота У. ЛУПЕЙКІ.

навоць новых савецкіх фільмаў. І гэта не толькі таму, што яны падаюць вестачку аб Радзіме, даносяць свежае дыханне ле жыцця, узбуджаюць у сэрцы запаветнае пачуццё Бацькаўшчыны, але і таму, што савецкае кінамастацтва расказвае аб новым чалавеку нашай краіны, аб велічым будаўніцтве, што разгарнулася на нашай зямлі, аб радасных пераўтварэннях, якія адбыліся на ёй за гады Савецкай улады, аб людзях, працавітых і мужных.

У няспынай спрэчцы аб чалавеку і яго месцы ў жыцці, якая вядзецца на сусветным экране, савецкае кінамастацтва паслядоўна ўмацоўвае веру ў чалавека, у яго розум, сілу, здольнасць змагацца за лепшую долю, за справядлівасць.

Наша рэвалюцыя адкрыла новы ідэал чалавечай прыгажосці — чалавек працы, які па логіцы развіцця грамадства становіцца ўладаром усіх матэрыяльных і духоўных каштоўнасцей, які здольны ўсталяваць новы, справядлівы дзяржаўны лад, бо іменна працоўны народ — адзіная творчая сіла, якой на праву належыць будучае. Вяршыні навукі і арганізацыя вытворчасці, кіраванне дзяржавай і ўменне ле абараніць, калі спатрэбіцца, —

усё пад сілу рабочаму чалавеку. Аб ім, яго творчай энергіі і расказваюць савецкія кінематаграфісты.

Адзін з даваенных фільмаў — «Член урада», — пераканаўча паказвае жыццё жанчыны, якая прайшла шлях ад батрачкі да дэпутата Вярхоўнага Савета. Або ўспомнім трылогію аб Максіме — простым рабочым хлопцу, які стаў буйным дзяржаўным кіраўніком. Герой фільма — разумны, смелы, ён з тых, хто сакрушыў самадзяржаўе і актыўна будзе новае жыццё.

Характар людзей, падобных на Максіма, знайшоў свой працяг і развіццё ў «Чапаеве», героях пасляваенных фільмаў «Камуніст», «Твой сучаснік», «Ля возера», «Вызваленне» і іншых.

Кінамастацтва ў нашай краіне — у руках народа. Яго прадзюсер — савецкая дзяржава. Сваёй галоўнай мэтай яно лічыць выхаванне новага чалавека, усталяванне новых адносін паміж людзьмі, новай этыкі і маралі. Менавіта гэта і прынесла нашай кінамастацтва сусветнае прызнанне і сусветную славу. Савецкае кінамастацтва выступае як мудры і чулы настаўнік, стараецца ўзброіць гледача палітычна, сацыяльна, узбагаціць духоўна і эстэтычна.

У 1925 годзе Сяргей Эйзенштэйн стварыў свой рэніяльны «Браняносец «Пацёмкін» — страшны гімн пераможнасці рэвалюцыйных рабочых мас. Фільм пакарыў майстэрствам, манументальнасцю, смеласцю мовы і шырынёй абгульненняў. Гэты фільм, а таксама фільмы Усевалада Пудовкіна, Аляксандра Даўжэнкі, Дзігі Вертава, братоў Васільевых, увайшлі ў сусветную кінакласіку, аказалі і аказваюць вялікі ўплыў на творчасць кінематаграфістаў розных краін свету.

І яшчэ адна вельмі важная, адметная рыса савецкага кіно — яго інтэрнацыянальны характар. Тэма пралетарскага інтэрнацыяналізму, неаддзельная ад савецкага патрыятызму, заўсёды займае мастакоў нашага кіно. Ідэямі роўнасці працоўных усіх нацый і народаў, нецярпімасцю да любых відаў і праяў шавінізму і буржуазнага нацыяналізму пранізана з самых першых дзён творчасці савецкіх майстроў кіно.

У СССР — 39 кінастудый. Яны ёсць у кожнай рэспубліцы. Пасляхова развіваецца беларускае кінамастацтва. На студыі «Беларусьфільм» створана шмат фільмаў, якія з цікавасцю і прыхільнасцю сустраў саюз-

ны глядач, а некаторыя фільмы ведаюць і за рубяжом. Такія кінатворы, як «Канстанцін Заслонаў» — пра беларускага нацыянальнага героя, слаўнага змагара з фанатыцкімі акупантамі, «Паўлінка» — па п'есе Я. Купалы, «Хто смяецца апошнім» — па камедыі К. Крапівы, «Несцерка» — на аснове нацыянальнай драматургіі, «Міколка-паравоз», «Чырвонае лісце», «Гадзіннік спыніўся апоўначы», «Альпійская балада», «Іван Макаравіч» — аб мужнасці народа ў гады суровых выпрабаванняў, гістарычны «Я, Францыск Скарына», «Чорнае сонца» — аб барацьбе народаў Афрыкі з каланіяльным засілле і іншыя яркія гавораць і аб творчым дыяпазоне беларускіх кінамайстроў, і аб вялікіх магчымасцях і росквіце нашага нацыянальнага кінематографа.

Ідзе інтэнсіўны працэс узаемаўплыву і ўзаемаўбагачэння нашых братніх нацыянальных кінематографій — сведчанне жыццёвай сілы сацыялістычнага ладу, плённасці ленынскай нацыянальнай палітыкі і дружбы савецкіх народаў, важных умоў далейшага развіцця савецкага кінамастацтва.

Алег ЧАРНОУ.

ЗБІРАЛЬНІЦА НАРОДНЫХ СКАРБАЎ

Каля 100 песень запісала Таццяна Місевич ад сваіх землякоў. Усе яны ўключаны ў зборнік «Беларускія народныя песні» і выдадзены даволі значным тыражом.

Таццяна Вікенцьеўна і сама спявае народныя песні. У яе чысты і моцны голас. Яна ўдасканалывала сваё майстэрства на курсах Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі. У сваёй роднай вёсцы Доўгая Шчучынскага раёна Місевич стварыла жаночую вакальную групу, якая з поспехам выступае перад працоўнымі раёна.

Таццяна Вікенцьеўна не толькі збіральніца фальклору і спявачка, яна яшчэ добрая ткачыца, дыяган, ручнікі, паясы — усё, створанае яе рукамі, дэманстравалася на выстаўцы народных умельцаў Шчучынскага раёна.

ПАЛАЦ ШЧАСЛІВАГА ДЗЯЦІНСТВА

Над горадам пачынаецца раіца. Ва ўсе канцы рассылае яна сваіх ганцоў — сонечныя праменні. Адзін з іх закрунуў металічны круг на франтоне беласнежнага будынка. Быццам адчуўшы гэты дотык, круг «ажыў» і, нібы бутон, раскрыў свае плястыкі, стварыўшы вялікі дванаццаціметровы сланечнік-сонца. Загучала мелодыя піянерскай песні, і адразу будынак напоўніўся вясёлым дзіцячым шчэбетам. Дзесяткі дзярэй расчыніліся, гатовыя прыняць няўрымслівы юны народ. Адны ўзяліся за канструяванне мадэлей, іншыя ўладкаваліся зручнай з вязаннем. Група хлопчыкаў затаіла дыханне ў чаканні новага фільма, а побач у зале дзяўчынкі ў прыгожых уборах закружыліся ў танцы...

Шмат цікавых заняткаў знойдзеца для тых, хто пераступіць парог цудоўнага збудавання. Цэлы дзень тут будзе кіпець работа. А калі настане вечар, пад гукі піянерскай песні зноў закрывацца плястыкі велізарнай кветкі. І тады ўспыхнуць на пано рубінавыя зоркі Крамля, асвятляючы ўсё вакол мяккім, цёплым святлом.

— Усё іменна так і будзе, — сказалі нам у інстытуце «Белдзяржпраект». — А будынак гэты — новы Палац піянераў і школьнікаў, які неўзабаве ўзвядуць ля Камсамольскага возера ў Мінску. Аўтары праекта — архітэктары Віктар Чарнамазаў і Віталій Бялянкін.

Палац... Для задуманага архітэктарамі прыгожага, праніза-

нага святлом будынка лепшага слова не падбярэш. Беласнежнай лілеяй будзе выглядаць ён на зялёным дыване парку. Выразны сілуэт, лаканічныя формы, строгая пластыка фасадаў, шырока раскрытыя ў бок возера і грамадскага цэнтра вітражы нададуць будынку непаўторную прыгажосць, зрабяць яго унікальным збудаваннем беларускай сталіцы.

Перад галоўным фасадам палаца размесціцца плошча парадаў. Тут будуць праходзіць урачыстыя лінейкі і іншыя святочныя цырымоніі.

Уваход у палац задуманы ў выглядзе манументальнага партала. Яго ўпрыгожыць дынамічнае пано з чырвонай медзі «Сонца Радзімы», аб якім мы расказалі ў пачатку. Прайшоўшы праз партал, вы трапіце ва ўтульны ўнутраны дворык — своеасаблівы музей пад адкрытым небам.

У палацы змогуць працаваць сотні разнастайных гурткоў і студый. У цёплым дні заняткі будуць праходзіць на адкрытых тэрасах, што асабліва важна для аматараў выяўленчага мастацтва.

Тут прадугледжаны тры залы: канцэртная — на 800 месца, з трансфармаванай сцэнай, лекцыйная са стацыянарнай кінаўстаноўкай і зала піянерскага тэатра. Апошняя будзе мець тэхнічнае аснашчэнне, як у сапраўдным тэатры: дэкарацыі, якія ўбіраюцца, асвятляльна-тэхнічнае і іншае абсталяванне. Па абодвух баках прасторнага фае размесціцца зімовы са-

ды. У палацы разгорнуць экспазіцыі музеяў У. І. Леніна і гісторыі піянерскай арганізацыі. Іх залы, прасторныя, з верхнім святлом, пастаяннай тэмпературай, будуць мець рэжым сапраўднага музея. Прадугледжана і асобная выставачная зала.

Цяжка пералічыць усе памяшканні новага палаца. Тут будуць тэлекінастудыя і чытальная зала, планетарый і спецыяльныя памяшканні для картынгаў...

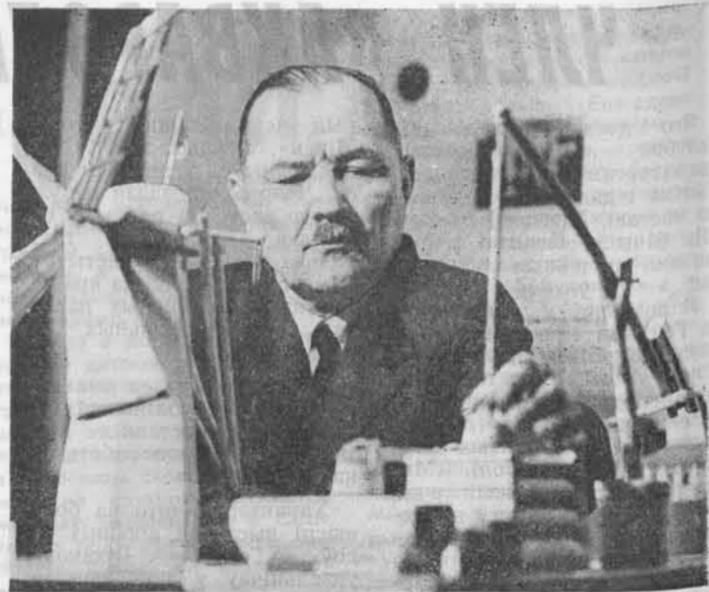
Але на адным з іх хочацца спыніцца асобна: зала касманаўтыкі. Ведаючы дзіцячае захапленне палётамі да іншых планет, архітэктары не маглі пакінуць без увагі гэту тэму і правялі тут нямала фантазіі.

Трапіць у залу можна будзе на скорасным ліфце ў форме ракеты. З гісторыяй касманаўтыкі дзіцяй пазнаёміць музей ракетнай тэхнікі. Самыя дасціпныя паспрабуюць свае сілы ў канструяванні ракет, міжпланетных караблёў, а вынослівыя і спрытныя стануць з задавальненнем наведваць трэнерачную залу будучых касманаўтаў.

Такім будзе новы Палац піянераў і школьнікаў беларускай сталіцы. Ён стане асноўнай часткай комплексу, які ў перспектыве ўключыць у сябе піянерскае кафе, спартыўны павільён, плазальны басейн.

Цяпер супрацоўнікі інстытута «Белдзяржпраект» працуюць над праектам будынка. А з гэтым за справу возьмуцца будаўнікі. У 1974 годзе яны закладуць у фундамент палаца першы камень.

І. МАРМУЛЕУСКАЯ.

НОВЫЯ ЭКСПАНАТЫ МУЗЕЯ

Крычаўскі музей ствараць на аснове экспанатаў, сабраных грамадскасцю. І сёння, на адзінаццатым годзе свайго існавання, музей пастаянна папаўняецца новымі матэрыяламі і дакументамі.

Намеснік начальніка міліцыі Аляксандр Пятлёў прынёс у музей нямецкую карту, на якой было паказана размяшчэнне гітлераўскіх войск на рацэ Проня вясной 1944 года. Гэты дакумент зацікавіў работнікаў музея таму, што раней была здадзена такая ж карта. Але гэта ўжо былі даныя нашай франтавой разведкі. Карту перадаў музею былы афіцэр, а цяпер выкладчык Магілёўскага педінстытута, кандыдат географічных навук Мікалай Ратабыльскі. Так дзве карты дзволілі ўявіць становішча на рацэ Проня перад пачаткам наступлення Савецкай Арміі ў чэрвені 1944 года.

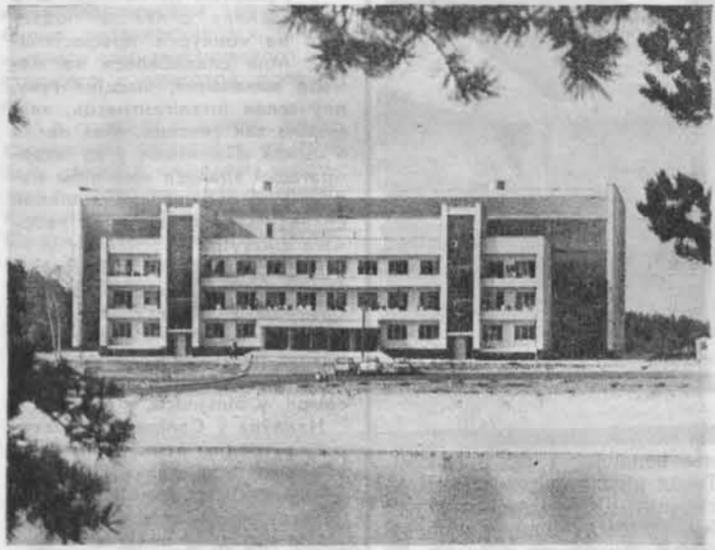
Раённая газета і радыё паведамлілі аб пошуку матэрыялаў пра ўдзельніка абароны Брэсцкай крэпасці Кірзева. Музей ужо атрымаў фатаграфію воіна і яго жонкі, якая таксама загінула ў Брэсце. Цяпер мясцовыя журналісты рыхтуюць нарыс аб крычаўскім камсамольцу, героям абаронцы цытадэлі.

Як заўсёды, актыўна дапамагаюць музею юныя актывісты. Школьнікі Еўціхіеў, Ігнаценка, Кавальчук і многія іншыя адшукалі і перадалі музею памятныя савецкія медалі, старадаўнія рэчы, прадметы быту і прылады працы.

НА ЗДЫМКУ: выкладчык Крычаўскай школы-інтэрната Аляксандр ШАМРО. Ён вырабляе для музея сялянскае начынне, макеты розных збудаванняў.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

Напярэдадні Алімпійскіх гульняў у прыгарадзе Мінска — Стайках уступіў у эксплуатацыю спартыўны манеж. Гэта унікальнае збудаванне мае залу для трэніровак плошчай каля дзвюх тысяч квадратных метраў, камфартабельныя жылыя пакоі, холы для адпачынку, кіназалу, бильярдную, душавыя, лазні.

Першымі асвоілі манеж барцы — алімпійцы, лепшыя спартсмены ўсіх саюзных рэспублік краіны.

НА ЗДЫМКУ: спартыўны манеж у Стайках.

Фота У. ЛУПЕЙКІ.

АЖЫЎЛЕННЕ МОЗГУ

Супрацоўнікі лабараторыі гіпаксіі галаўнога мозгу Беларускага навукова-даследчага інстытута неўралогіі, нейрахірургіі і фізіятэрапіі сумесна з работнікамі кафедры спектральнага аналізу Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта праводзяць важныя эксперыментальныя даследаванні. Ідзе пошук сродкаў хімічнай абароны галаўнога мозгу ад незваротных змяненняў пры вострым кіслародным галаданні.

Вядома, што галаўны мозг гіне пасля пяцімінутнага спынення кровазвароту, у той час як работу сэрца можна аднавіць і праз больш працяглы прэмежак часу. Гэты біялагічны бар'ер з'яўляецца перашкодай у развіцці і ўдасканаленні сэрдэчна-сасудзістай хірургіі, нейрахірургіі, рэанімацыйнай і навуцы аб ажыўленні арганізма.

Выкарыстоўваючы хімічныя злучэнні з характэрнымі акісляльна-аднаўленчымі ўласцівасцямі, вучоным удалося аднавіць функцыі і дзейнасць мозгу пасля працяглага спынення мозгавага кровазвароту.

В. САЛАУЕУ.

СПРАЧАЮЦЦА З ВЕТРАМ

На Заслаўскім вадасховішчы, што пад Мінскам, разыгралі сваё першыństwo яхтсмены Беларусі. Чэмпіянат быў адкрыты, у ім удзельнічалі і спартсмены з братняй Украіны. Спартыўныя праводзіліся ў чатырох алімпійскіх класах «Зорны», «Лятучы галандзец», «Фін», «Дракон» і нацыянальным класе «М».

Самым прадстаўнічым быў клас «Фін». З першай жа гонкі лідэрства ў гэтым класе захапіў мінчанін Валерый Палазаў. Ён стаў чэмпіёнам рэспублікі і ўпершыню выканаў норму майстра спорту.

Вострай была барацьба за першыństwo на суднах класа «М». Другое месца тут заняў адзін на гэтых спаборніцтвах жаночы экіпаж мінчанак Галіны Эрдман, Кацярыны і Ларысы Паповых.

Сярод «Лятучых галандцаў» лепшымі былі Мікалай Чаплук і Валянцін Васілевіч з вёскі Азёры Гродзен-

скай вобласці. Агульнамагандную перамогу на чэмпіянаце заваявалі яхтсмены сельскага спартыўнага таварыства «Ураджай».

А. АСТАПАЎ.

НА КУБАК ДРУЖБЫ

У першыя хвіліны сустрэчы маладзечанскія балельшчыкі охнулі. Нападаючы каманды Латвіі Гена Шыцік прыгожым ударам забіў гол у вароты сапернікаў. Варатар зборнай Беларусі Саша Балуха выняў мяч з сеткі 1, расчаравана махнуўшы рукою, выбіў яго да цэнтра поля. 1:0 — павяла латышская каманда.

Беларусы пачынаюць «генеральны штурм», імкнучыся пераламіць ход гульні. Б'юць па варотах сапернікаў Толя Лукашонак, Андрэй Западноў, Дзіма Русак, Міша Сандлер. Хвалюецца, дае парады сваім нападаючым трэнер каманды, былы ігрок мінскага «Дынама» Юрый Пышнік. Але латвійскі варатар і абаронцы гуляюць проста цудоўна. Яны здо-

лелі пакінуць свае вароты «сухімі». З лікам 1:0 перамагла каманда Латвіі. Кубак дружбы паехаў на берагі Даўгавы, у Рыгу. Зборная Беларусі заняла другое месца.

Што ж гэта за ганаровы спартыўны трафей, за які так азартна змагаліся каманды? Кубак дружбы — традыцыйны спаборніцтва юных футбалістаў. Арганізатары іх — піянерскія газеты Беларусі, Літвы, Латвіі, Эстоніі і горада Ленінграда. Зборныя каманды гэтых рэспублік і гулялі на гарадскім стадыёне Маладзечна.

Дарэчы, Кубак дружбы — не адзіны спаборніцтва, у якіх прымаюць удзел юныя майстры футбола. Нядрэнна выступілі беларускія каманды ва ўсесаюзным турніры дзіцячых каманд на прызы клуба «Скураны мяч», які праходзіў сёлета ў Краснадары і Львове. Футбалісты-падлеткі занялі другое месца ў фінале спаборніцтваў на Кубак юнацтва.

Б. ГЕРСТАН.

ГУМАР

У час воінскіх маневраў было аб'яўлена, што мост умоўна «ўзарваны». Пастаўлены ля моста вартавы не прапускае па гэтай прычыне праз яго пажылую даму. Та я, разлаваўшыся, наварочваецца да другога салдата і гаворыць:

— Але ж мост абсалютна цэлы. А гэты вар'ят сцвярджае, што ён узарваны!

— Не магу нічога сказаць! Я сам ужо два дні як забіты!

засталося яшчэ пяць літарных слупоў...

— Адна старая дзеўка псуе мне жыццё. Калі я спыняю машыну каля бара, яна адразу ж бяжыць па пасёлку і крычыць, што я зноў напіўся. Так я здабыў славу горкага п'яніцы. Як мне быць?

— Кожную ноч пакідайце машыну каля яе дома, і няхай

людзі гавораць, што ім узду маецца.

Уладальнік рэстарана звяртаецца да афіцыянтка:

— Сёння вы павінны быць асабліва ветлівыя.

— Да нас завітае якая-небудзь важная асоба? — пацікавіліся дзяўчаты.

— Не, — адказаў гаспадар. — Сёння ў нас жорсткае м'яса.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. № 997.